

«70 ՀԱՉԱՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՑԻ Կ'ԱՊՐԻՆ ՈՒ Կ'ԱՇԽԱՏԻՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ»

Թուրքիոյ Արտաքին Գործոց նախարար Աբդուլա Գիւլ Նոյեմբեր 1-ին յայտարարած է, որ «Հայ-թրքական սահմանը մեծ հաշուով բաց»:

«Ազատութիւն» ռատիոկայանին տուած հարցազրոյցի ընթացքին Գիւլն ըսած է, որ Թուրքիոյ մէջ ներկայումս կ'ապրի եւ կ'աշխատի 70 հազար հայաստանցի, որոնք իրենց վաստակած գումարները կ'ուղարկեն Հայաստան: «Բացի այդ, կը գործէ օդային հաղորդակցութիւնը», - աւելցուցած է ան:»

«Այս քաղաքական հարց է, որ մեծամասամբ կախուած է Հայաստանի կառավարութենէն», - կարծիք յայտնած է թուրք նախարարը: Աբդուլա Գիւլ:

Խօսելով Հայոց Ցեղասպանութեան հետ կապուած փաստերը ուսումնասիրելու նպատակով միաստեղ յանձնաժողով ստեղծելու վերաբերեալ վարչապետ Ռեջեփ Էրդողանի առաջարկի մասին՝ Թուրքիոյ Արտաքին գործոց նախարարը ըսած է, «Մեր վարչապետը դիմած է Հայաստանի նախագահին, սակայն, ցաւօք, դրական պատասխան չէ ստացած»: «Բայց յոյսով եմ, որ ձեր ղեկավարութիւնը կրկին կը մտածէ այդ մասին, եւ մենք հարցերը կը լուծենք բարի կամեցողութեամբ», - ըսած է Աբդուլա Գիւլ:

ԴԵՄՈԿՐԱՏՆԵՐՈՒ ՅԱՂՈՒՆԱԿԻ ՊԱՐԱԳԱՅԻՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱԶԵԻՐ ԿԸ ՎԱԿԵՐԱՑՈՒԻ

«Turkish Daily News» օրաթերթի համաձայն, ամերիկեան «Ճորճթաուն» համալսարանի դասախօս Քլայտ Ուիլքոքս Անգարայի մէջ թուրք լրագրողներուն յայտնած է որ, Նոյեմբեր 7-ին տեղի ունենալիք ընտրութիւններուն Դեմոկրատիկ կուսակցութեան յաղթանակի պարագային, Գոնկըէ-սը կը վաւերացնէ Հայկական Ցեղասպանութիւնը ճանչցող բանաձեւը:

Ամերիկացի փրոֆեսէօրը ըսած է որ, ղեմոկրատները մեծ հաւանականութիւն ունին դառնալու մեծամասնութիւն: Այդ պարագային Ներկայացուցիչներու Տան խօսնակը կ'ընտրուի Նենսի Փըլոսի եւ ան կ'աշխատի որպէսզի հայկական բանաձեւը վաւերացուի: Մինչդեռ, ներկայիս խօսնակ Տէնիս Հէյթըրթ կը մերժէր քուէարկութեան դնել բանաձեւը:

Փրոֆ. Ուիլքոքս շեշտած է սակայն, որ Ներկայացուցիչներու Տան կողմէ Հայկական Ցեղասպանութեան բանաձեւի վաւերացումը չի նշանակէր որ, ամերիկեան վարչակազմը փոխած է այդ հարցով իր տեսակէտը:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27-Ի 7-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐԸ ՎՍԱՅ ԵՆ՝ ՕՐ ՄԸ ՈՃՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆՊԱՅՄԱՆ ԿԸ ԲԱՑԱՅԱՅՏՈՒԻ

Եօթը տարի առաջ Հոկտեմբեր 27-ին, խումբ մը ոճրագործներ Նախրի Յունանեանի գլխաւորութեամբ, ներխուժելով Հայաստանի խորհրդարանի նիստերու դահլիճ, գնդակահարեցին 8 պետական գործիչներու՝ Ազգային ժողովի նախագահ Կարէն Դեմիրճեանին եւ վարչապետ Վազգէն Սարգսեանին, խորհրդարանի փոխնախագահներ Եուրի Բախշեանին եւ Ռուբէն Միրոնեանին, պատգամաւորներ Միքայէլ Քոթանեանին, Հենրիկ Աբրահամեանին եւ Արմենակ Արմենակեանին եւ նախարար Լեոնարդ Պետրոսեանին:

Տարելիցի օրը, Ազգային ժողովի նախկին նախագահ Կարէն Դեմիրճեանի չիչատակին յարգանքի տուրք մատուցելու համար Կոմիտասի անուան պանթէոն այցելեցին «Արդարութիւն» դաշինքի գրեթէ բոլոր կուսակցութիւնները:

Հայաստանի ժողովրդական Կուսակցութեան նախագահ Ստեփան Դեմիրճեան իր հօր շիրիմին ծաղիկ գետեղելէ ետք լրագրողներուն յայտնեց, որ Հոկտեմբերի 27-ին գնդակահարուեցաւ ժողովուրդի մէջ արթնցած յոյսը եւ եթէ այդ ողբերգութիւնը չըլլար, Հայաստանի մէջ ուրիշ իրավիճակ կ'ըլլար: «Դատարարութեան հետ կապուած մեր գնահատականը յայտնի է, յստակ: Դատարարութիւնը ոչ թէ փարատեց, այլ հակառակը՝ էլ աւելի խորացրեց հասարակութեան մէջ տիրող կասկածները», - ըսաւ Ստեփան Դեմիրճեան:

Ընդդիմադիր կուսակցութիւններու ղեկավարները ծաղիկներ կը գետեղեն Կարէն Դեմիրճեանի շիրիմին

Ըստ Դեմիրճեանի, ուշ թէ կանուխ ճշմարտութիւնը կը բաւարարուի:

Գայտուի: «Հանրապետութիւն» կուսակցութեան նախագահ Արամ Սարգսեան նոյն համոզմունքը յայտնելով ըսաւ, «Բացառապէս անհրաժեշտութիւն է թէ ՀՀ դատական

Շարք էջ 4

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ԾԱԲԱԼՈՎ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԴԻՐՔԻ ՎՐԱՅ Է

Հայաստանի առեւտուրի եւ տնտեսական զարգացման նախարար Կարէն ճշմարիտեան Հոկտեմբեր 31-ին լրագրողներուն յայտարարած է, որ Եւրամիութիւնը (ԵՄ) Հայաստանի մեծագոյն տնտեսական գործընկերն է: Նախարարը նաեւ յայտնած է, որ 2006 թուականի առաջին ութ ամիսներուն Հայաստանէն արտահանուածներու 50.8 տոկոսը բաժին ինկած է Եւրոպային Միութեան, իսկ Հայաստան ներարկուող ապրանքներու 30.6 տոկոսը կու գայ Եւրոպայէն:

Կարէն ճշմարիտեան յայտարարած է, որ Եւրոպայի Միութեան անդամ երկիրներէն ներդրումներու կտրուկ աճ արձանագրուած է 2003 թուականին: «Օտարերկրեայ 400 միլիոն ԱՄՆ տոլար ներդրումների մէջ ԵՄ մասնաբաժինը 2005 թուականին կազմել է 53.9 տոկոս՝ 215 միլիոն: Իսկ 244 միլիոն տոլար ուղղակի ներդրումների մէջ՝ 187 միլիոն կամ 76.5 տոկոս»:

Նախարարը յոյս ունի, որ 2006 թուականին կ'արձանագրուի ԵՄ ներդրումներու աճ մօտ 20 տոկոսով: ԵՄ անդամներէն Հայաստան ներդրումներու ծաւալով առաջին տեղը կը գրաւէ Գերմանիան՝ 97.354 միլիոն տոլարով: Յետոյ կու

Առեւտուրի եւ տնտեսական զարգացման նախարար Կարէն ճշմարիտեան

գայ Յունաստանը՝ 74.327 միլիոն, Ռուսաստանը, երրորդն է՝ 67.565 միլիոնով:

Յաջորդ տեղերը կը գրաւեն Լիբանանը՝ 62.473 միլիոն, ԱՄՆ-ը՝ 23.983 միլիոն, Ֆրանսան՝ 20.290 միլիոն:

2006-ի առաջին ութ ամիսներուն 17.225 միլիոն տոլարի ներդրում է կատարած է Արժանթինը, սակայն այս ժամանակամիջոցին առաջատար Լիբանանն է՝ 49.616 միլիոն տոլարով:

1992-ԷՆ Ի ՎԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ ԳԱՂՈՒԾ Է ՇՈՒՐՋ 1 ՄԻԼԻՈՆ ՀՈԳԻ

Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքային կառավարման նախարարութեան գաղթականական գործակալութեան պետ Գագիկ Եգանեան Հոկտեմբեր 30-ին յայտնեց, որ 1992 թուականէն ի վեր երկրէն հեռացած է 900 հազարէն մինչեւ 1 միլիոն հայաստանցի:

Գործակալութեան պետը աւելցուց, սակայն, որ 2001 թուականէն սկսեալ արտագաղթի ցուցանիշը «գրեթէ զրոյի է հասել»: Այսուհանդերձ, տարեկան մօտ 8 հազար հայաստանցի կը շարունակեն դիմել Եւրոպական երկիրներու գաղթականական ծառայութիւններուն:

Գագիկ Եգանեան անհնար կը նկատէ արտագաղթի դէմ պայքարի միայն իր ղեկավարած գործակալութեան համեստ ուժերով:

«Ազատութիւն» ռատիոկայանի այն հարցին, թէ արդեօք կառավարութիւնը ծրագիրներ կը մշակէ աշակցելու արտասահման գտնուող եւ Հայաստան վերադառնալու ցանկութիւն ունեցողներուն, գաղթականական գործակալութեան

Շարք էջ 4

ՎԱՅԱՍԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

ՎԱՅ ՎԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՆ ՈՒ ՌՈՒՍԱՍԱՆԻՆ ՊԵՏՔ Է ՆՈՐ ՄԻՋՆՈՐԴ

Իրան-Հայաստանի գազամուղի վերաբերեալ առաջացած ամբողջ աղմուկը ունի երկու շատ կարեւոր բաղադրիչ, որոնք երկուսն էլ Հայաստանի համար ունեն կարեւոր ռազմավարական նշանակութիւն: Եւ թերեւս կարելի է ասել, որ դրանցից մէկը վրայ բեւեռուած ուշադրութիւնից դուրս է մնում երկրորդը, որը գուցէ թէ՛ աւելի կարեւոր է, քան առաջինը: Անկասկած, գազամուղը դնելով Ռուսաստանի տրամադրութեան տակ, ինչն արդէն կատարուած փաստ է, Հայաստանի իշխանութիւնը կատարում է ռազմավարական մեծ սխալ: Այդ մասին շատ է խօսուել, չնայած խօսացածը երբեք էլ շատ չի կարող համարուել, քանի որ խօսքը վերաբերում է պետութեան անվտանգութեանն ու զարգացման հեռանկարին: Սակայն այս ամբողջ պատմութեան մէջ, իմ կարծիքով, կայ պետութեան անվտանգութեանն ու զարգացմանը վերաբերող ու սպառնացող մէկ այլ հարց, որը կարծես թէ չի արժանանում բաւարար ուշադրութեան:

Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարեանը Հոկտեմբերի 30-ին Մոսկուայում Պոտինին հետ հանդիպմանը յայտարարել էր, թէ «Գազպրոմի հետ լուրջ պայմանաւորուածութիւնները մտել են իրագործման փուլ»: Հայաստանը փաստօրէն պետութեան նախագահի մակարդակով խոստովանում է, որ Գազպրոմի հետ ոչ թէ բանակցութիւն է ընթանում, ինչպէս հաւաստիացնում էին վարչապետն ու պաշտպանութեան նախարարը, ընդ որում ամիսներ շարունակ, այլ արդէն իսկ եղել են ուղղակի «լուրջ պայմանաւորուածութիւններ»: Հետեւաբար արդէն կասկածից վեր է, որ Հայաստանի իշխանութիւնը ամիսներ շարունակ խաբել է իր քաղաքացիներին: Իսկ երբ իշխանութիւնը խաբում է իր քաղաքացիներին, ապա դա շատ աւելի մեծ ու ընդգրկուն սպառնալիք է, քան ինչ որ բան ինչ որ մի երկրի տալ-չտալը: Ի վերջոյ, այդ տալ-չտալը ստի հետեւանք է, որով իշխանութիւնը յարաբերում է ժողովրդի հետ: Հետեւաբար իշխանութիւնը նախ պէտք է պատասխան տա ոչ թէ գազամուղը ունենե՞րին տրամադրելու, այլ ինՖորմացիան ժողովրդին չտրամադրելու համար:

Եւ եթէ երբեք հանրութիւնն իր առաջ խնդիր կը դնի ինչ որ կերպ վերականգնել ազգային այն ունեցուածքը, որ արդէն պատկանում է այլ մի երկրի, թէկուզ բարեկամ եւ ռազմավարական գործընկերոջը, ապա դրանից աւելի շուտ պէտք է կարողանալ լուծել իշխանութեան ազնուութեան խնդիրը: Հակառակ պարագայում դռնից հետ բերենք՝ պատուհանից են տալու, պատուհանից հետ բերենք՝ երդիկից: Ինչպէս ժողովուրդն է սիրում ասել՝ գողը որ տնից չլինի, կովը երդիկից չեն հանի: Հետաքրքրական է եւ այն, թէ ինչու է կառավարութիւնը թաքցնում ճշմարտութիւնը, եթէ վաղ թէ ուշ այն անխուսափելիօրէն դուրս է գալիս ջրի երես, առաւել եւս, եթէ բանակցութիւնը վարում է բարեկամ երկրի հետ, որի հանդէպ հայ հասարակութիւնը ունի որոշակի համակրանք, նոյնիսկ դեռեւս աւելի, քան Ֆրանսիայի հանդէպ: Ինչու է Հայաստանի իշխանութիւնն այդ բանակցութիւնները եւ դրանց շնորհիւ ձեռք բերած պայմանաւորուածու-

թիւնները պահում թաքուն, մինչեւ որ դրանք չեն իրականանում: Պատճառը թերեւս թաքնուած է նոյն ստի քաղաքականութեան մէջ: Պաշտօնական Երեւանը թերեւս խաբում է նաեւ Մոսկուային: Եթէ ուսանելի հետ բանակցութիւնը հենց սկզբից ընթանայ բաց տեքստով, ապա բնական է, որ այն կ'արժանանայ հանրութեան բացասական գնահատականին: Յամենայն դէպս եթէ հայ հանրութեան մէջ դեռեւս չեն գերակշռում «անյոյս երախտապարտները», որոնք պատրաստ են իրենց գիտակից կեանքի մնացած մասն անցկացնել այս կամ այն դեսպանատան դիմաց ծնկները կամ գետինը մաշելով, ապա երկրի ազգային անվտանգութեան հետ կապ ունեցող օբիեկտները նոյնիսկ ռազմավարական գործընկերոջը տալը պէտք է յարուցի այդ հանրութեան դժգոհութիւնը:

Դե իսկ եթէ գործընկերն իսկապէս ռազմավարական է եւ նրա կողմասեան քաղաքականութիւնը հիմնուած է ոչ թէ Հայաստանի հետ «լուրջ պայմանաւորուածութիւնների», այլ լուրջ հաշուարկների ու վերլուծութիւնների վրայ, ապա ուղղակի պարտաւոր է հաշուի առնել որեւէ երկրի հասարակական տրամադրութիւնն ու կարծիքը, յատկապէս այն հարցերի վերաբերեալ, որոնցում ինքը ներգրաւուած է ուղղակիօրէն: Ի վերջոյ որեւէ բան վերցնելու իմաստը պէտք է լինի այն, որ մեծամասնութիւնը համոզուած լինի, որ դա է առաւել դրական տուեալ օբիեկտի ճակատագրի համար: Հակառակ պարագայում ձեռք բերածը կարող է ծառայել որպէս մասնակ, ինչը կարող է քանդել, բայց ստեղծագործել՝ երբեք, գուցէ թէ՛ միայն ստեղծագործաբար քանդել: Իսկ քաղաքականութիւնը, որ հիմնուած է քանդելու սկզբունքի վրայ, յաջողութեան որեւէ շանս չունի: Հասկանում է արդեօք այդ ամէնը Ռուսաստանը: Դա թուում է այնքան պարզունակ, որ զարմանալի կը լինէր, եթէ ՀՀ հասկանար: Եւ այն, որ կրեմլը պարբերաբար ինՖորմացիաներ էր նետում գազամուղի ձեռք բերման մասին, այն պահին, երբ Հայաստանի իշխանութիւնը յամաբար էր հերքում էր դրանք, վկայում է, որ ուսանելն այնուամենայնիւ հասկանում են իրավիճակի նրբերանգները եւ ուղղակի հաղորդագրութիւններ էին յղում հայ հասարակութեանը:

Փաստօրէն այստեղ դրանք որեւէ արձագանք չգտան, կամ եղածը բաւարար չէր: Կամ էլ իշխանութեանը յաջողուեց ստի խնդրից հարցը տեղափոխել տալ-չտալու հարթութիւն, ուր եւ հանգիստ յայտարարում էր, թէ չենք տալու, ուր հարցը փակուում էր: Ռուսները նորից էին բարձրացնում, մերոնք նորից նոյն ձեւով փակուում էին:

Գուցէ Ռուսաստանին այդ ամէնը չի հետաքրքրում: Չի բացառուում որ դա այդպէս է: Բայց դա քաղաքականութիւն է, եւ եթէ դու այդ ամէնով չես հետաքրքրուում, այդ ամէնը կը հետաքրքրուի քեզնով: Իհարկէ, պէտք է բացառել նաեւ, որ հայ հասարակութեանն ու Ռուսաստանին ոչ թէ նոր միջնորդ է պէտք, այլ պէտք է նոր հայ հասարակութիւն եւ նոր Ռուսաստան:

ՅԱԿՈՒ ԲԱՆԱԼԵԱՆ
«ԼՐԱԳԻՐ»

ԲԻԶՆԵՍ ՊԼԱՆ՝ ՏԱՄՈՒՆԻ ԳԱԳՈՅԻ ՕՐԻՆԱԿՈՎ

Այն, որ Հայաստանում գործարարութեամբ կարող են զբաղուել միայն իշխանամերձ շրջանակներն ու պետական տարբեր կալիբրների պաշտօնեաները, գաղտնիք չէ ոչ մէկի համար: Միաժամանակ, գաղտնիք չէ, թէ ասենք, ո՞ր օբիեկտը, ո՞ր բիզնես ոլորտը կամ խանութը որ պաշտօնեայի սեփականութիւնն է:

Օրինաչափօրէն Հայաստանում իւրաքանչիւր սովորական քաղաքացի կարող է հերթով՝ սկսած բուտկայից վերջացրած ամենամեծ բիզնես ոլորտով, թուարկել, թէ դրանցից իւրաքանչիւրը ո՞ր օղակների բարեհաճութեան հաշուին է աշխատում եւ ո՞ւմ գրպանների պարունակութիւնն է աւելացնում: Իհարկէ, եթէ հարցնես այդ նոյն պաշտօնեաներին, անպայման կը լսես հիմնականում այն պատասխանը, որ իրենք կապ չունեն տուեալ հաստատութեան հետ, եւ որ պարզապէս դա իրենց գոբանջինն է կամ հօրեղբօր թոռան բաջմաղինը: Մանր ժուլիկութեան այս դրսեւորումները, իհարկէ, արւում են շահագիտական նպատակներով՝ վերջիններս իրենց «ունեցուածքը» գրանցում են բարեկամների անուններով՝ ընդամէնը խուսափելու համար նմանատիպ տհաճ հարցերից:

Վերջերս նմանատիպ մի դէպք տեղի ունեցաւ, երբ Աժ գործարար պատգամաւորներից խաչատուր Սուքիասեանը հրապարակաւ մեղադրեց ՀՀ կառավարութեանն առնթեր մաքսային ծառայութեան պետի տեղակալ Գագիկ խաչատրեանին՝ պաշտօնական դիրքի չարաշահմամբ սեփական բիզնեսը ծաղկեցնելու եւ այլոց խոչընդոտելու մէջ: Այս առումով, չուշացաւ սոյն անձնաւորութեան «չէֆի» Արմէն Աւետիսեանի՝ ենթակային բնազդով պաշտպանելու յայտարարութիւնը, համաձայն որի իր տեղակալը բիզնես չունի, պարզապէս նրա բարեկամներն են գործարարութեամբ զբաղում: Հասկանալի է, թէ ինչու է Արմէն Աւետիսեանը մեծ շտապողականութեամբ թեւերը փռած պաշտպանում իր «հարկատուին»: Բայց մենք փորձենք, այնուամենայնիւ, ներկայացնել, թէ էլ ինչ բիզնես ոլորտներում է ինքնադրսեւորում Գագիկ խաչատրեանը:

Այն, որ մաքսային բարձրաստիճան պաշտօնեային է պատկանում քաղաքի բարձրակարգ եւ ամենաթանկ սրճարաններից մէկը, եւ այն, որ վերջինս աշխարհահռչակ «Ֆիլա» ֆիրմայի սպորտային համազգեստների միակ ներկրողն է, յայտնի է շատերին: Բայց այս դեռ ամէնը չէ: Խաչատրեանին է պատկանում նաեւ «Գալաքսի» սուպերմարկետների ցանցը եւ իր մեքենաների առատութեամբ յայտնի «Գալաքսի» տաքսի սերվիսը: Եթէ կարծում էք, որ սրանով սահմանափակուում է սոյն բիզնեսմենի գործունէութիւնը՝ չարաչար սխալուում էք: Շարունակենք: «Կարմիր գլխարկ» կոնֆետի խանութների ցանցը եւս «աշխատացնում» է վերոնշեալ անձնաւորութիւնը:

Ի դէպ, փաստենք, որ Գագիկ խաչատրեանը համարում է հրուշակեղենի եւ օղու խոշոր ներկրողներից: Աւելին՝ այս պաշտօնեան հրուշակեղենի մոնոպոլիստներից է եւ անմիջապէս օպերատիւ գործողութիւններ է իրականացնում այն գործարարների նկատմամբ, ովքեր փորձում են մօտենալ այս ոլորտին: Այն, որ հայրենական շուկայում

ուսական օղիների տեսականու պակաս չենք գգում, եւս պարտական ենք խաչատրեանին: Մաքսագերծւում են այս սպորանքները, թէ՞ ոչ, մեծ հարց է, բայց այն, որ վերոնշեալ խանութներում ապրանքի գները շուկայականից անհամեմատ ցածր են, որոշակի եզրակացութիւնների հանգեյու առիթ տալիս է: «Սովրանո», «Ապելլոն», «Սալաս գուուպ», սրանք այն ֆիրմաների անուններն են, որոնք դարձեալ պատկանում են այս բազմաշնորհ չինովնիկին:

Պարզում է, սակայն, որ մաքսային պետի տեղակալի համար այս ամէնը քիչ է, եւ մարդը որոշել է իր հնարաւորութիւնները փորձել խիստ հաշիկական բիզնես ոլորտներում եւս: Խաչատրեանի տիրապետութեան տակ է գտնուում Երեւան-Եղվարդ երթուղային գիծը:

Ինչ խօսք, վերեւների փայլ ժամանակին տրուում է. դե, ինչպէս ասում են «պլատի նալոգի ի սպի սպոկոյնո»։ Իսկ ով աւելի լաւ է ուզում ծանօթանալ Գագիկ խաչատրեանի բարոյական եւ անտեսական գործունէութեանը, կարող է գնալ Եղվարդ եւ շարքային եղուարդոց հարցնել սոյն անձնաւորութեան մասին: Անմիջապէս, առաջին իսկ պատահած եղուարդցին անպայման մատնացոյց կ'անի «տամոժնի Գագոյի» հեկտարներով հողակտորները: Ինչպէս տեսնում ենք, մեր երկիրը նմանօրինակ «թաքնուած տաղանդների» պակաս առանձնապէս չի գգում: Դե հիմա, թող որ քան կ'ուզեն պայքարեն կոռուպցիայի դէմ: Բայց պայքարելուց առաջ, լաւ կը լինէր, այնուամենայնիւ, պարզել, թէ ո՞րն է այսօրինակ պաշտօնեայի եւ յանցագործի տարբերութիւնը: Տեսականօրէն՝ ոչ մի:

ՎԱԶԳԷՆ ՍԵՐՈԲԵԱՆ
«ԶՈՐՐՈՐԴ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԼՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՀՆՁՍԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Ծրջանի
ԽՄԲԱԳԻՐ՝
ՏՕԹԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆԾԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ
ՍԱՅԱԿ ԹՈՒԹԾԵԱՆ
ՎԱԶԳԷՆ ԽՈՏԱՆԵԱՆ
ՅԱՐՈՒԹ ՏԵՐ ԴԱԻԹԵԱՆ
Յեռ. (626) 797-7680
Ֆաքս. (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social
Democratic Hunchakian Party of
Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, Canada \$60 (Second
Class), \$75.00 (Air Mail)
Overseas \$85.00 (2nd Class Mail),
\$125.00 (Air Mail).
All payments must be made in
US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.

Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104

ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԱՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ. «ՄԵՆՔ ՄԻԱՆՇԱՆԱԿ ԿՈՂՋՈՒՆԵՆՔ ԼԵԻՈՆ ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ ՍՈՒՏՔԸ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴԱՇՏ»

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»: Ընդդիմադիր «Հանրապետություն» կուսակցության առաջնորդ Արամ Սարգսեանը «Ազատություն» ռադիոկայանին ասաց, որ իր ղեկավարած կուսակցությունը «միանշանակ կ'ողջունէր Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի մուտքը քաղաքական դաշտ»:

«Հանրապետություն» կուսակցության առաջնորդ Արամ Սարգսեան

Նրա խօսքերով, «Հանրապետություն» կուսակցությունը «միշտ դրական վերաբերմունք է յայտնել առաջին նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի մասին»։ - «Բայց Լեւոն Տէր-Պետրոսեանը այն քաղաքական գործիչն է, որի մասին «եթէ»-ներով խօսելու իրաւունք ես անձամբ չունեմ: Երբ որ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանը ինքը որոշում կը կայացնի մտնել քաղաքական դաշտ, մենք միանշանակ կ'ողջունենք այդ մուտքը ու դրանից յետոյ մեր տեսակէտը կ'սահենք»:

«Անձամբ ես կ'ուզեմայի, որ ինքը մտնէր քաղաքական դաշտ», - յաւելեց Արամ Սարգսեանը:

Սարգսեանը «խիստ հաւանական» է համարում նախընտրական դաշինքների ձեւաւորումը ՀՀԾ-ի, «Օրինաց երկիր», «Ժառանգություն» եւ Ազատական-առաջադիմական կուսակցությունների հետ: «Հանրապետություն» կուսակցության նախագահը հարկ համարեց նշել, որ թէեւ այս պահին վաղ է խօսել, թէ նշուած ուժերից որի հետ համագործակցությունը առաւել սերտ կը լինի, բայց միանշանակ է, որ «Հանրապետությունը» ընտրությունների գնալու է դաշինքով:

Արամ Սարգսեանի կարծիքով, իշխանութեան երկու թեկերը՝ «ի դէմս նախագահ Քոչարեանի եւ պաշտպանութեան նախարար Սերժ Սարգսեանի», շարունակում են պայքարել միմեանց դէմ՝ փորձելով ապացուցել, թէ «ով է այսօր աւելի ուժեղ եւ ազդեցիկ» եւ «ով պէտք է աւելի շատ ձայներ նկարի»:

Անդրադառնալով արտգործնախարար Վարդան Օսկանեանի նախագահական հաւակնություններին՝ ընդդիմադիր գործիչը ասաց. -

«Եթէ նախագահական նստավայրը Վարդան Օսկանեանին նման բան ասած չլինէր, Վարդան Օսկանեանի նման համեստ մարդը երբեք նման բաներ չէր խօսի եւ նման հաւակնություններ չէր ցուցաբերի»:

Նրա խօսքերով, շատ բարդ է ասել, թէ ինչ նպատակով է դա արւում, որովհետեւ «Ռոբերդ Քոչարեանը քաղաքական տակտիկան հրաշալի օգտագործում է՝ մասնաւորապէս Սերժ Սարգսեանի դէմ»:

Սարգսեանը ասաց, որ համոզուած է, որ Ռոբերդ Քոչարեանի եւ Սերժ Սարգսեանի միջեւ կան հակասություններ. - «Այսօրուայ դրութեամբ սեփական ուժերը չափելու գործընթաց է գնում այդ երկու թեկերի մէջ»:

Այդուհանդերձ, ընդդիմադիր գործիչը չի բացառում, որ ինչ-որ փուլում, երբ «զգան, որ ամէն ինչ կորցնում են», Ռոբերդ Քոչարեանն ու Սերժ Սարգսեանը համաձայնութեան գան:

Հաշուի առնելով իշխանական այս թեկերի միջեւ սկսուած պայքարը եւ Լեւոնային Ղարաբաղի հիմնահարցի կարգաւորման շուրջ հնարաւոր զարգացումները՝ «Հանրապետություն» կուսակցության առաջնորդը «շատ հնարաւոր» է համարում արտահերթ նախագահական ընտրությունների անցկացումը:

ԱՌԱՋԻԿԱՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԵՂԾՈՒԵԼՈՒ ԵՆ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: «Ընտրական Օրէնսդրքի շուրջ ծաւալուած գործընթացից կարելի է կուսակցել՝ իշխանութիւնները ձգտում են արդար ընտրությունները, թէ՛ ոչ», - կարծում է ԱԺԿ վարչութեան նախագահ Շաւարշ Քոչարեանը եւ վստահեցնում, որ առաջիկայ ընտրությունները նոյնպէս կեղծուելու են:

Հոկտեմբեր 31-ին «Փաստարկ» ակումբում պարոն Քոչարեանն առանձնացրեց երեք հարց, որոնք հնարաւորութիւն են տալիս պատկերացնել, թէ այս պահին ԸՕ-ում փոփոխութիւններ իրականացնելով՝ ինչ նպատակ է հետապնդում:

Հայաստանում որքանով են ընտրությունները արդարութիւնը կապուած ԸՕ-ի հետ՝ պարոն Քոչարեանի առաջին հարցադրման պատասխանը տուել է նաեւ Վենետիկի յանձնաժողովը. «ԸՕ-ն անհրաժեշտ, սակայն ոչ բաւարար նախապայման է արդար եւ թափանցիկ ընտրությունների համար»: Երկրորդ կարեւոր խնդիրը մեծամաս-

նական-համամասնական ընտրակարգի յարաբերակցութիւնն է:

«Յետխորհրդային բոլոր այն երկրները, որոնք գնում են դէպի ժողովրդավարութիւն՝ ընտրել են համամասնական տարբերակը, իսկ բռնապետութեան ձգտողները՝ մեծամասնական: Դրա վառ օրինակն Ատրպէյճանն է, որն անցաւ 100 տոկոսանոց մեծամասնական համակարգի», - ասաց պարոն Քոչարեանը: Որպէս արդար եւ թափանցիկ ընտրություններ անցկացնելու նախապայման Շաւարշ Քոչարեանը կարեւորեց ընտրական յանձնաժողովների ձեւաւորումը: Նրա կարծիքով, ընտրական յանձնաժողովներում տեղերը պէտք է հաւասարապէս բաշխուած լինեն իշխանութեան եւ ընդդիմութեան միջեւ, ինչպէս նաեւ հաւասարութիւն լինի յանձնաժողովների ղեկավար կազմում. «Եթէ յանձնաժողովի նախագահը իշխանութեան ներկայացուցիչ է, ապա նրա տեղակալը եւ քարտուղարը պէտք է լինեն ընդդիմութիւն եւ ճիշդ հակառակը»:

ԱԶԱՓՆԵԱԿԻ ԹԱՂԱՊԵՏԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՆՑԱԾ ԵՆ ԲՈԼՈՐ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՆՄԱՆ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»: Երեւանի Աջափնեակ համայնքում Հոկտեմբեր 29-ին անցկացուած թաղապետի ընտրություններն անցել են նորմալ, ընտրատեղամասերում բոլոր յանձնաժողովների անդամները ստորագրել են արձանագրությունները, նրանցից որեւէ մէկը յատուկ կարծիք չի գրել:

Համաձայն ընտրատեղամասերից ստացուած եւ արդէն իսկ ի մի բերուած արձանագրությունների, նախնական պատկերը հետեւեալն է. 13930 ձայն ստացել է անկուսակցական Ռուբէն Յովսէփեանը, 2416 ձայն՝ Դաշնակցության առաջադրած Գագիկ Սարգսեանը, իսկ «Ժողովրդավարական ուղի» կուսակցությունը ներկայացնող Իշխան Արշակեանի օգտին քուէարկել է 1920 ընտրող:

Ըստ Գագիկ Սարգսեանի, ընտրություններն անցան «անցած բոլոր ընտրությունների նման, եւ ժողովրդի մեծամասնութիւնը, սու-

եալ պարագայում՝ 70 տոկոսից աւելին, ընտրություններին չմասնակցեց»: Թաղապետի թեկնածուի գնահատմամբ, եթէ ընտրողներն աւելի ակտիվ լինէին, ապա ընտրությունների ելքն այլ կը լինէր:

Գագիկ Սարգսեանը նաեւ շեշտեց, որ իրեն պարտուած չի համարում. - «Որովհետեւ իմ դէմ էին հանուած հակայական լծակներ, միայն մի քանի հարիւր երթուղային տաքսիներ էին պտտուած: Դրանից առաջ կար վախի միջոցով՝ ես չհասկացայ, թէ որտեղից էր դաստեղծուել, ինչ պատճառով»:

Իշխան Արշակեանի նախընտրական շտաբում ընտրությունները նմանեցրին 2005 թուականի սահմանադրական հանրաքուէին:

Կենտրոնական ընտրական յանձնաժողովից «Ազատություն» ռադիոկայանին յայտնեցին, որ սահմանուած ժամկէտում թեկնածուներից ոչ մէկը ընտրութեան նախնական արդիւնքները չի բողոքարկել:

ՍԻՍ-ՈՒՄ ԿՐՔԵՐԸ ԴԵՌ ԹԵԺ ԵՆ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: ՍԻՄ հիմնադիր Հրանդ Խաչատրեանը կուսկազմբաժնի վարիչ Արթուր Սիրեկանեանից պահանջել էր մինչեւ Հոկտեմբերի 31-ը վերադարձնել կուսակցության կնիքը, ինչպէս նաեւ մի շարք փաստաթղթեր:

Հրանդ Խաչատրեանը պահանջել էր նաեւ իր աշխատասենեակում վերացնել «ընթացիկ վերանորոգման պատրուակով իրականացուած աւերածութիւնների հետքերը եւ ստեղծել բնականոն աշխատանքային պայմաններ մինչեւ սոյն թուականի Հոկտեմբերի 31-ը»:

Ուղիղ ժամը 15-ին Հրանդ Խաչատրեանը լրագրողների հետ բարձրացաւ աստիճաններով, սակայն գրասենեակի մուտքի մօտ հերթապահող երկու տղաները նրան ներս թողնելուց յետոյ դուռը փակեցին լրագրողների առջեւ՝ ասելով, որ ներս կը մտնէք ինչպէս որ եզրուած է իր քանի ըրողէ անց եւ ներկայացրեց, թէ ինչ է տեղի ունեցել. «Արթուր Սիրեկանեանը՝ կազմբաժնի վարիչը, տեղեկացրեց, որ ինձ գրաւոր պատասխան է ուղարկուել՝ դիմել ՍԻՄի ղեկավարութեանը»:

Հրանդ Խաչատրեանն ասաց,

ՎԱՐԱԳՆ ԶԱԽԱԼԵԱՆԸ ԱԶԱՏ Է ԱՐՁԱԿՈՒԵԼ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»: Հայաստանի քրէական եւ ռազմական գործերով վերաքննիչ դատարանի վճռով Հոկտեմբեր 30-ին ազատ արձակուեց «Միասնական Չաւախք» ժողովրդավարական դաշինքի նախագահութեան անդամ եւ Չաւախքի Երիտասարդական մարզամշակութային միութեան նախագահ Վահագն Չախալեանը: Նա կալանուել էր Հոկտեմբերի 11-ին՝ պետական սահմանը ապօրինի հատելու մեղադրանքով եւ պահուած էր Հայաստանի Ազգային անվտանգութեան ծառայութեան մեկուսարանում:

Չախալեանը իրեն սպասող բազմաթիւ հարազատներին, ընկերներին ու համախոհներին ասաց, թէ իրեն լաւ է գոտւած: Յաւելեց, որ ամենեւին չէր սպասում, որ ազատ կ'արձակուի մեկուսարանում 20 օր անցկացնելուց յետոյ, ու յայտարարեց, որ պատրաստուած է առաջի-

որ հանդիպել է նաեւ Հայկ Բաբուխանեանի հետ, եթէ, իհարկէ, դա կարելի է հանդիպում կոչել. «Նոյն գողական ժարգոնն է մնացել, նստենք, տեսնենք ինչ ես ուզում, սկանդալ մի սարքի»: Ի դէպ, Հայկ Բաբուխանեանը յանապարատի հրաւիրած ասուլիսում յայտարարեց, որ Հրանդ Խաչատրեանի հետ որեւէ խօսակցութիւն չի եղել:

Հայկ Բաբուխանեանն ասաց, որ ՍԻՄ նախագահութիւնը ընդունել է Հրանդ Խաչատրեանի հրաժարականը՝ հաշուի առնելով Սեպտեմբերի 20-ին վերջինիս հրաւիրած ասուլիսի ժամանակ հնչած յայտարարութիւնները:

Մինչդեռ Հրանդ Խաչատրեանը համարում է, որ ինքը շարունակում է մնալ կուսակցութեան դեմքի վրէժնակալը. «Իրաւական առումով ես եմ կուսակցութեան ղեկավարը, քանի դեռ իմ հրաժարականը չի ընդունուել, քանի դեռ չի կատարուել փաստաթղթերի յանձնում-ընդունում»: Հրանդ Խաչատրեանն աւելացրեց, որ ինքը պատրաստուած էր հեռանալ խաղաղութեամբ եւ, իր խոստման համաձայն, հեռանալ քաղաքականութիւնից, եթէ չլինէր «ստի եւ կեղծիքի աչապիսի տեղատարափ»:

կայ օրերին հանդէս գալ ասուլիսով:

Չախալեանը կալանուել էր Հոկտեմբերի 11-ին՝ Չաւախքից Հայաստանի տարածք ոչ համապատասխան փաստաթղթերով մուտք գործելու մեղադրանքով:

Չախալեանի փաստաբան Տիգրան Հայրապետեանը նշեց, թէ վահագն Չախալեանի ազատ արձակումը դեռ ամբողջական յաղթանակ չէ. - «Մեղադրանքը դեռ մնում է, եւ մենք պէտք է պայքարենք, որպէսզի մեղադրանքը նոյնպէս դուրս գայ»:

Իսկ հարցին, թէ երբ կարող է կայանալ Չախալեանի գործով դատական նիստը, փաստաբանը պատասխանեց. - «Դա կախուած է քննիչից: Ես կասկածում եմ, թէ գործը դատարան կը մտնի, որովհետեւ իրականում յանցագործութեան յատկանիշներ դժուար է տեսնել:

ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒՏԻՆԸ ԱԿՆԿԱԼՈՒՄ Է ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՆԵՐԳՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱՃ ԸԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ ՄԵՋ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»:
Հոկտեմբեր 30, Կրեմլում կայացել է Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի եւ Ռոբերտ Քոչարեանի հանդիպումը: Պուտինը ասել է, որ ակնկալում է Հայաստանի տնտեսութիւնում ուղղակի ներդրումների աճ:

Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտին

Վլադիմիր Պուտինը նաեւ տարօրինակ է համարել, որ Ռուսաստանն առաջին տեղում է ռազմավարական գործընկեր Հայաստանի տնտեսութիւնում ներդրումներով:

«Հայաստանում կապիտալ ներդրումներով Ռուսաստանն առաջին ամօթալի երրորդ տեղում է», - յայտարարել է Ռուսաստանի նախագահը: - «Ասում եմ՝ ամօթալի, որովհետեւ տարօրինակ է, որ Ռուսաստանը առաջին տեղը չի գրաւում ռազմավարական գործընկեր Մոսկովայի տնտեսութիւնում ներդրումներով»:

Միաժամանակ, Պուտինի խօսքերով, երկու երկրների միջեւ առեւտրատնտեսական կապերը զարգանում են. - «Առեւտուրն աճում է, չնայած բացարձակ թվերը Ռուսաստանի համար գուցէ շատ բարձր չեն՝ 8 ամսում 60 տոկոս աճ»:

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալութեան փոխանցմամբ, Ռոբերտ Քոչարեանը տեղեկացրել է, որ «Գազպրոմ»-ի հետ Երեւանի բոլոր համաձայնութիւններն իրականացում են:

«Գազպրոմ»-ի հետ բոլոր լուրջ պայմանագրերը հնարակնակ նախագծերի առնչութեամբ մտնում են իրականացման փուլը», - իր հերթին,

ասել է Ռոբերտ Քոչարեանը:

Նա յայտարարել է, որ կապիտալ ներդրումների հետ կապուած իրավիճակը, երբ Ռուսաստանը միայն երրորդ տեղն է գրաւում Հայաստանում ներդրումների գծով, պէտք է փոխուի. - «Յաջորդ տարուայ ընթացքում նման իրավիճակը հասնու կը փոխուի, եւ ուղղակի չեմ կասկածում դրանում»:

Ռոբերտ Քոչարեանը ռուս գործընկերոջն առաջարկել է մեխանիզմներ մշակել Ռուսաստանում Հայաստանի տարուայ անցկացման ժամանակ երկու երկրների միջեւ հաստատուած շփումներն օգտագործելու համար. - «Շատ կը ցանկանայինք, որպէսզի շփումների այդ համակարգը, որը մենք մշակել ենք, հետագայում էլ աշխատի»:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27-Ի 7-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻ

Շարունակուած էջ 1-էն

համակարգի կայացման համար, թէ ՀՀ բնակչութեան հոգեւոր հանգստութեան, ինչու էլ, նաեւ զոհուածների հոգու հանգստութեան համար»:

Սարգսեան ըսաւ թէ ինք իշխանութիւններուն երբեք չէ մեղադրած յանցագործութիւնը կատարելու համար, սակայն ան ըսաւ, - «Ես այս իշխանութիւններին մեղադրել եմ երկու բանի համար: Որ իշխանութիւն լինելով՝ ունէին Ազգային Անվտանգութիւն, ներքին գործեր, ոստիկանութիւն, ոչինչ չարեցին, որ Հոկտեմբերի 27 չլինէր, որովհետեւ 27-ը տեղի է ունեցել Աժ-ի շէնքում: Երկրորդ՝ ամենատրտուրը, ամէն ինչ արեցին, որ Հոկտեմբերի 27-ը չբացայայտուի»:

Ընդդիմադիր գործիչները Պանթէոնէն ետք այցելեցին Եւաբլուր՝ վարչապետ Վազգէն Սարգսեանի շիրիմին:

Արամ Սարգսեան խօսք առնելով յայտնեց, որ իւրաքանչիւր չբացայայտուած դատավարութիւն երկրի անկայունութեան մասին է որ կը խօսի: «Սակայն, ես չեմ կարող 27-ի դատավարութիւնը համեմատել միւս դատավարութիւնների հետ, ուղղակի հասարակութեան վստահութիւնը պետութեան,

դատական համակարգի, այս իշխանութիւնների նկատմամբ այդ ոճրագործութիւնից յետոյ լիովին կորաւ», - ըսաւ Արամ Սարգսեանը:

Ազգային ժողովի պատգամաւոր Վիկտոր Դալլաքեան իր կարգին յիշեցուց, որ այսօր Հոկտեմբերի 27-ի պատասխանատուութիւնը կը կրեն ոչ թէ դրդիչներն ու կազմակերպիչները, այլ ընդամենը այդ յանցագործութեան գործիքները, կատարողները: «Համոզուած եմ, որ ժամանակի ընթացքում դա կը բացայայտուի, քանի որ դա պետականութեան ինդիք է, այլ ոչ անձերի. իրենց պարտականութիւնները կատարելիս գոհուել են պետական գործիչներ, որոնք ստացել էին ժողովրդի քուէն: Կրակել են ժողովրդի ընտրութեան վրայ, ժողովրդի վրայ», - ըսաւ պատգամաւորը: Ան շեշտեց, որ յանցագործութիւնը կը բացայայտուի միայն այն ժամանակ, երբ ունենանք ժողովրդի կողմէ ընտրուած օրինական իշխանութիւն:

Եւաբլուր այցելեցին նաեւ ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարեան, ՀՀԿ խմբակցութեան նախագահ Գալուստ Սահակեան եւ ուրիշներ: Ռոբերտ Քոչարեան այս տարի դարձեալ անձամբ չայցելեց Եւաբլուր, բայց ուղարկած էր ծաղկեպսակ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵՆ ԳԱՂԹԱԾ Է ՇՈՒՐՁ 1 ՄԻԼԻՈՆ ՀՈԳԻ

Շարունակուած էջ 1-էն

պետը պատասխանեց, թէ, իր կարծիքով, գերադասելի է կարելիութեան պարագային օգնել Հայաստան մնացողներուն: «Եթէ դու ունես միջոց՝ տալ ինքնաթիռի

տոմսակներ գնել ու մարդկանց վերադարձնել, թէ՞ դրա փոխարէն, առենք, տանեալ կենսաթոշակաւորների թոշակները բարձրացնել... Ես, որպէս քաղաքացի, երկրորդ ուղղութեան կողմնակից եմ»:

Ի ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐՄԱՆ ԲԱԲԱԶԱՆԵԱՆԻ

Հոկտեմբեր 31-ին յայտարարութիւն է տարածուել ի պաշտպանութիւն «Ժամանակ Երեւան» թերթի գլխաւոր խմբագիր Արման Բաբաջանեանի:

Նախընտրական տարում Զանգուածային լրատուութեան միջոցների դէմ ճնշումների ուժգնացումը որոշակի մտահոգութիւնների տեղիք է տալիս: «Ժամանակ Երեւան» օրաթերթի գլխաւոր խմբագիր Արման Բաբաջանեանի դատավճիռը եւս մենք դիտարկում ենք այդ ճնշումների շրջանակներում: Լրագրողի, թերթի խմբագրի նկատմամբ արձակուել է իր խտուրթեամբ աննախադէպ դատավճիռ, որը համարժէք է կատարուած արարքին եւ այդ արարքի հետեւանքներին: Մինչդեռ գործում առկայ մեղմացուցիչ հանգամանքների պարագայում պատիժը կարող էր լինել շատ աւելի մեղմ՝ ընդհուպ ազատագրկման հետ չկապուած:

Դրանից զատ, «ԺԵ» խմբագրի նկատմամբ ակնյայտօրէն ցուցաբերուել է խտրական մօտեցում՝ չի կիրառուել 2003 թուականին Ազգային ժողովի ընդունած «Սահմանուած կարգի խախտմամբ պարտադիր զինուորական ծառայութիւն չանցած քաղաքացիների մասին» օրէնքը, որը թոյլատրում է 27 տարին լրացած, զինծառայութիւն չանցած քաղաքացուն՝ որոշակի վճարի դիմաց զինզբօթյկ ստանալ եւ ազատուել քրէական պատասխանատուութիւնից:

Այս ամէնը մեզ հիմք է տալիս ենթադրելու, որ Ա. Բաբաջանեանի դատավճիռի հիմքում ոչ այնքան քրէական արարքն է, որքան նրա մասնագիտական աշխատանքը եւ քաղաքական հայեացքները: Արման Բաբաջանեանը դիմել է 27 տարին լրացած, 1992 թուականի աշնանային գորակոչից մինչեւ 2005 թուականը պարտադիր զինուորական ծառայութիւն չանցած քաղաքացիների ինդիքներով զբաղուող համապատասխան յանձնաժողովին՝ իր նկատմամբ վերոյիշեալ օրէնքը կիրառելու խնդրանքով:

Մենք՝ ներքստորագրողներս, միանում ենք այդ դիմումին եւ առաջարկում վերանայել առաջին աստիճանի դատարանի վճիռն ու Արման Բաբաջանեանի նկատմամբ կիրառել յիշեալ օրէնքը: Հակառակ պարագայում, չորս տարուայ ազատագրկման պատիժն ուժի մէջ թողնելն իբրեւ անկախ լրատուամիջոցների նկատմամբ ընտրութիւնների նախաշեմին կիրառուող ճնշումների ու պատժամիջոցների եւս մի փաստ կ'ընկալուի:

Նիկոլ Փաշինեան («Հայկական Ժամանակ»), Գեղամ Նազարեան («Հայֆ»), Շողեր Մարտիրոսեան («Զորքող Իշխանութիւն»), Յովհաննէս Գալաջեան («Իրաւունք»), Վարդան Յարութիւնեան (Իրաւապաշտպան), Բորիս Նաւասարդեան, Մեսրոպ Յարութիւնեան, Աշոտ Մելիքեան, Էդիկ Բաղդասարեան («Հետախուզող Լրագրողներ» ՀԿ), Կարէն Յակոբեան («Յոյս» ՀԿ), Սեդա Մելիքեան («Հոգեւոր Հայաստան» ՀԿ), Յարութիւն Սիմոնեան, Գոհար Արմենակեան (Զինուորի Պաշտպանութեան Մայրերի Նախաձեռնող Խումբ), Արսէն Խառատեան (Յանուն Գիտութեան Զարգացման Նախաձեռնող Խումբ), Լալա Ասլիկեան («Յոյս» ՀԿ), Միքայէլ Դանիէլեան (Հելսինկեան Ընկերակցութիւն), Զատա Փոստանցեան (փաստաբան), Աշոտ Աթոյեան (փաստաբան):

ԱՆՅԱԶՈՂ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԵՊՔՈՒՄ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԸ ԿԸ ՎԵՐԱՆԱՅԻ ԻՐ ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»:
Ռուսաստանում հաւատարմագրուած արտասահմանեան ՁԼՄ-ների ներկայացուցիչների հետ հանդիպմանը Ատրպէյճանի նախագահ Իլհամ Ալիեւը Հոկտեմբերի 30-ին պարզաբանումներ է տուել Լեւոնային Ղարաբաղի հակամարտութեան կարգաւորման իրենց դիրքորոշման վերաբերեալ: Ինչպէս հաղորդում է day.az-ը, Ալիեւն ասել է, որ աւելի քան տասը տարի ձգուող բանակցութիւնն արդիւնք չի տուել Հայաստանի դիրքորոշման պատճառով, որը չի ցանկանում յարգել միջազգային իրաւունքն ու կանոնը:

Իրաւունք է տալիս մտածել Ղարաբաղն Ատրպէյճանից կտրելու եւ Հայաստանին միացնելու մասին: Այդ բանը տեղի չի ունենայ: Դրա համար էլ Հայաստանի ղեկավարութիւնը պէտք է հասկանայ, որ Ատրպէյճանը երբեք չի գնա զիջումների տարածքային ամբողջութեան հաշուով», յայտարարել է Իլհամ Ալիեւը:

Սակայն Ալիեւը նշել է, որ Պրահայի գործընթացը կարող է ստեղծել հակամարտութեան խաղաղ կարգաւորման հնարաւորութիւն: Ատրպէյճանի նախագահը յայտարարել է, որ Ատրպէյճանի տարածքային ամբողջութիւնը բանակցութեան թեմա չէ եւ Հայաստանը պէտք է կատարի ՄԱԿ Անվտանգութեան Խորհրդի չորս բանաձեւերը, որով պահանջուած է հայկական զինուոր անյապաղ դուրս բերել Ատրպէյճանի տարածքներից:

Նա նաեւ յայտարարել է, որ Ատրպէյճանի դիրքորոշումն այն է, որ Լեւոնային Ղարաբաղի հայերին ու ատրպէյճանցիներին, որոնք կը վերադառնան այնտեղ, տրուի աշխարհում ամենաբարձր ինքնավարութեան կարգավիճակ: «Աշխարհում գոյութիւն ունի ինքնավարութիւնների դրական պրակտիկա: Յատկապէս Եւրոպայում շատ են ազգային փոքրամասնութիւններն ու ինքնավարութիւնները: Լինել փոքրամասնութիւն, չի նշանակում, որ այն իրաւունք ունի հեռացնել պետութեան մասն ու ստեղծել նորը: Դա մեր կառուցողական դիրքորոշումն է, այն առաւելագոյնը, որ մենք կարող ենք առաջարկել: Դժուար է ասել, թէ ինչ կը լինի անյաշոյղ բանակցութեան հետեւանքը: Ցանկացած դէպքում, եթէ բանակցութեան ներկայ փուլը արդիւնք չտայ, ապա Ատրպէյճանը անպայման կը վերանայի իր ռազմավարութիւնը, մարտավարութիւնը եւ պահուածքը», ասել է Իլհամ Ալիեւը:

«Հայաստանի դիրքորոշումը հիմնուած է ցանկութիւնների ու սպասումների վրայ, հիմնուած է կատարուած փաստի վրայ: Նրանք համարում են, որ ռազմական օպերացիաներում ժամանակակիցոր յաջողութիւնը, որին նրանք հասել են արտերկրի աջակցութեամբ, իրենց

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 27-Ը ՉՅԻՇԵԼԸ ՁԵՌՆՏՈՒ Է ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՆ

Հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործութեան 7-րդ տարելիցն է: Արդեօ՞ք փարատուած են հարցերն ու ցրուած կասկածները, որոնցով շրջապատուած է մեր անկախութեան շրջանի ամենաաղմկոտ, կարելի է ասել դարի յանցագործութիւնը:

Եթէ շատերի համար ամէն ինչ դեռ մշուշում է, ապա Աժ փոխխօսնակ Երուի Բախշեանի այրուն՝ Անահիտ Բախշեանին, որոշ հարցերի պատասխան տուել է ժամանակը:

«ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐ ԿԱՆ ԵՒ ՆՐԱՆՑԻՑ ՈՍԱՆՔ ՄԵՐ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԵՆ»

«Չոհուածների հարազատներից ես միակն եմ, որ մեծ մասամբ մասնակցել եմ դատական նիստերին: Կազմակերպիչները, մասնակիցների ու հրահրողների մասին իմ պատկերացումները շատ այլ էին սկզբում, այլ էին նախաքննութեան ու դատաքննութեան ընթացքում, այլ են այսօր: Ես հիմա ոչ ասեկոսներէրից, ոչ էլ քաղաքական շահարկումներից, այլ միայն դատավարութեան ընթացքից ելնելով՝ համոզուած ասում եմ, որ եղել են կազմակերպիչներ, որ այդ կազմակերպիչները պատահական մարդիկ չեն, որ նրանցից ոմանք այսօր իշխանութեան մէջ են, ոմանք վերացուեցին, ոմանք էլ փախըցեցին: Ինչո՞ւ եմ համոզուած, որ կազմակերպիչներից ոմանք իշխանութեան մէջ են, դա երեւում է իրենց պահուածքից, գոհուածների չիշատակի նկատմամբ ունեցած իրենց վերաբերմունքից:

Այսօրուայ իշխանութիւնը ամէն կերպ փորձում է մոռացութեան տալ պատմութեան այդ սեւ էջը, չհնչեցնել գոհուածների անուները, դրանով մատնում է յանցագործութեանը յանցակից լինելը, որովհետեւ իմ կարծիքով, պարտադիր չէ, որ իրենք մասնակից լինէին քարտեզը գծելուն, կամ նախապէս որոշումներ ընդունելուն, կամ թէ ով ում է սպաննելու, բոլորովին պարտադիր չէ, բայց որ այս նախագահի ու անվտանգութեան խորհրդի քարտուղարի օրօք ծրագրուեց ու իրականացուեց ողբերգութիւնը, արդէն խօսում է իրենց մեծ մեղքի մասին:

Չբացայայտուած կազմակերպիչները ոչ միայն պատասխանատուութիւն չկրեցին, այլեւ թելադրեցին դատավարութեան ողջ ընթացքը: Յետոյ էլ սկսեցին խօսել այն մասին, թէ մեր պետութեան մէջ առաջընթաց սկսել է արձանագրուել 1999 թուականից յետոյ: Վազգէն Սարգսեանի հետ իշխանութեան

եկած «Հանրապետականը» նոյնպէս դատավարութեանը տէր չկանգնեց: Սա ասում է այն մասին, որ բոլորին ձեռնտու է գոհուածների անունները չհնչեցնելը, որ թմբիր բերեն ժողովրդի յիշողութեան վրայ:

Միայն լրագրողներն են, այն էլ ոչ իշխանական լրատուամիջոցների, որ երբեմն-երբեմն յիշեցնում են եղելութեան մասին»:

Անահիտ Բախշեանն ուղղակի զարմացած է, թէ ինչպէս կարելի էր պետութեան անկախութեան 15-ամեակ տօնել եւ ոչ մի տեղ չհնչել հոկտեմբերի 27-ին գոհուածների անունները, ովքեր աւանդ ունէին պետականութեան կայացման գործում:

«Երբ տօնում էինք պետականութեան 15-ամեակը, անձամբ ես շատ մեծ ողբերգութիւն եմ ապրել, իսկապէս ուրախացել եմ, շնորհաւորել եմ Երուային, ինքս ինձ, բայց ամենաբարձր ատենաներից եւ տարբեր մասշտաբների միջոցառումներում մեր 15-ամեայ պատմութեան յիշողութիւնները ներկայացուեցին՝ յիշատակելով միայն վերջին 5-6 տարիները: Մարդ եթէ մեղք չի գործել՝ հեշտութեամբ ասում է, որ ես չեմ գործել, բայց եթէ մեղակից է, ուզում է դրա մասին չխօսել:

Եթէ նախագահը, վարչապետը իրենց ամպագողգող ելոյթներում ասէին, որ այս 15 տարուայ պատմութեան մէջ ունեցել ենք նաեւ այդպիսի ողբերգութիւն, ազնիւ խօսք, ինձ մօտ ինչ-որ բան կը մեղմանար, բայց ինչքան իրենք այսպէս են անում, այնքան կասկածները խորանում են»:

«ՔՈՉԱՐԵԱՆԻ ՅԻՇՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԻՐԵՆ ԽԱՆԳԱՐՈՂ ԲԱՆ ԿԱՅ»

Տիկին Բախշեանը, յիշելով, որ Ռոբերդ Քոչարեանը գրեթէ Եւաբլուր չի գնում, նկատում է. «Որպէս պետութեան ղեկավար՝ նա բարդոյթներով մարդու վարքագիծ ունի: Ինքնապաշտպանուելու ինդիք ունի կարծես, իրեն փաթաթել է անտեսանելի փշալարերով, որոնք թոյլ չեն տալիս իրեն մօտենալու հասարակութեանը, ոչ էլ հասարակութեանն է թոյլ տալիս մօտենալ իրեն:

Երբ 1999թ. Նոյեմբերի 26-ին նախագահը տիկին Բելլայի հետ եկան մեր տուն ցաւակցելու, դա շատ անկեղծ թուաց:

Սակայն երբ 2000թ. Մայիսի սկզբներին, դէպքից ընդամենը 7 ամիս անց մեր յամառ պնդումներից

յետոյ իր նստավայրում ընդունեց գոհուածների կանանց եւ տիկին Գրետային, վերաբերմունքն արդէն բոլորովին այլ էր: Իսկ մենք ոչ մի վայրկեան չենք մոռանում, որ նախագահը գոհուած խօսնակի կաբինետում երես առ երես 1.5 ժամ խօսել է ահաբեկիչի հետ, ինչը ահաբեկչութեան պատմութեան մէջ նախադէպ չունի:

Պետութեան ղեկավարը եթէ նոյնիսկ չի գնահատում գոհուածներին, միայն քաղաքավարութիւնից ելնելով, գոհուածների չիշատակի նկատմամբ պիտի դրսեւորի համապատասխան վերաբերմունք, որը շատ կարեւոր կը լինի իր անուան հետ կապուած կասկածները ցրելու համար: Նա ինչ-որ բան ունի իր սրտում, եւ ինքը չի կարողանում իր յիշողութիւնից թօթափել այն, ինչը դրսեւորում է իր վարքագիծով ու իր կողքը չկայ մէկը, որ յուշի այդ մասին»:

Տիկին Բախշեանը նկատում է, որ ոճրագործութեան 7-րդ տարին է լրանում, պետականօրէն նշուել է միայն առաջին տարին, «այն էլ մի անկապ համերգով, ճ հատ ծաղկեփնջով, էլի առանց անուն հնչեցնելու, ու դրանից յետոյ պետական մասշտաբով ոչ մի անգամ չի նշուել գոհուածների մահուան տարելիցը:

Ճիշդ է, առաջին տարին շիւրմներին նախագահի անունից ծաղկեփնջեր կային, յետոյ դրանք էլ վերացան, վարչապետի կողմից ծաղկեփնջեր լինում են, ՀՀԿ-ում էլ Եւաբլուրի ծննդեան օրը նշում են, բայց սա ինձ չի միջախոսում: Յետոյ հեռակայ կարգով գալիս իմ ականջին է հասնում, որ այսօր Եւաբլուրի կենացը խմբեցին. դա ոչինչ չարժէ. Եւաբլուրն նրանց կուսակից եւ իրապէս գաղափարական ընկերն էր, ոչ սեղանակիցը: Անցած 7 տարուայ մէջ ոչ մի անգամ ոչ մի պաշտօնեայ, էլ չեմ ասում վարչապետը կամ նախագահը, հրապարակաջօրէն չեն յիշել իրենց գոհուած ընկերներին»:

ԱՍՆ-ը ՇԱՅԱԳՐԳՈՒՄԾ Է, ՈՐ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 27-Ը ՉԲԱՑԱՅԱՅՏՈՒԻ

Հոկտեմբերի 27-ի հետ այս կամ այն առնչութիւն ունեցող մարդիկ առեղծուածային կերպով, տարբեր ձեւերով հեռացան կեանքից, եւ այսօր բաւականին նեղացել է այն

Երուի Բախշեանի այրին՝ Անահիտ Բախշեան

մարդկանց շրջանակը, ովքեր գուցէ եւ ինչ-որ բան իմանալին ու պարզէին յանցագործութեան կազմակերպման մասին:

Մեծ թուով մարդիկ այսօր ԱՄՆ-ում են, օրինակ յանցագործութեան օրը Նաիրի Յունանեանի հետ անընդհատ անմիջական կապի մէջ գտնուող Հանրային հեռուստատեսութեան լրագրող Տիգրան Նազարեանը, Նաիրի Բաղալեանը, որին Դեմիքոնեանների փաստաբանը միջնորդում էր հարցաքննել եւ անգամ մեղադրանք ներկայացնել, Վազգէն Սարգսեանի թիկնազօրի ղեկավարը, Աժ-ի բժիշկն ու բուժքույրը, Ալեքսան Յարութիւնեանի քարտուղարուհին, Աժ-ի հասարակայնութեան հետ կապերի վարչութեան պետը, անցագրային բաժնի աշխատակիցներ: «Ինչքան էլ ասեն, որ դատավարութիւնը չբացայայտեց ամբողջութեամբ իրականութիւնը, ճիշդ չէ, որովհետեւ դատավարութեան ընթացքում հնչեցին փաստեր, առանձին անուններ, որոնք պէտք է դատակոչուէին որպէս վկայ, բայց յանկարծ մի քանի օրում յայտնուեցին ԱՄՆ-ում:

Կարծես ԱՄՆ-ն շահագրգռուած կողմ լինէր, որ այդ բոլոր մարդկանց տանէր, որպէսզի գործը չբացայայտուէր: Ես դա սպացուցել չեմ կարող, բայց գգում եմ», - խոստովանում է Անահիտ Բախշեանը, որի համար նաեւ ականջատ է, որ Տիգրան Նազարեանի սպանութիւնն էլ տեղաւորում է հետքերը թաքցնելու ինդիքի լուծման շրջանակում. «Արմէն Սարգսեանին բոլորովին ձեռնտու չէր նրա սպանութիւնը:

Կարող է Արմէնը չարացած էր, բոլորս էինք Նազարեանի վարքագծի որոշ պահերի վրայ չարացած, եւ

Advertisement for ABA Insurance Services. It features the ABA logo, a 30th Anniversary badge (1975-2005), and a cartoon illustration of a man in a suit running. The text includes 'ԱՊԱՌՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆՐԱԺԵՇՏ Է', 'ՊԵՏՐՈՍ ԵՒ ՍԻԱՍԱՆԹՈՍ ՄԱՐՈՆԵԱՆ', and contact information: 818 500-9585, ABA INSURANCE SERVICES, 805 E. Broadway, Glendale, CA 91205, ONE EIGHT HUNDRED FOUR "HAI-TAD".

ՍՓԻՈՔԱՆՅ ՄԱՍՈՒԼ

ՏԱԿԱԻՆ ԻՆՉՈ՞Ւ ԿԸ ՄՊԱՍԵՆՔ

Օսմանյան կայսրության «եռեակ»-ին գործած ոճիչն՝ Հայոց Յեղասպանությունն 91 տարիներ անցան, իսկ Հանրապետական թուրքիոյ կառավարության կազմակերպած 6-7 Սեպտեմբերի դէպքերէն ալ՝ 51 տարիներ:

50 երկար տարիներ 6-7 Սեպտեմբերի դէպքերուն մասին հրապարակաւ չխօսուեցաւ, չգրուեցաւ: Թուրքիոյ մէջ ժողովրդավարական կարգերու հաստատման անհրաժեշտութեան հաւատացող գրողներ, պատմաբաններ, լրագրողներ, 50 տարի յետոյ, չիսնամեակը առիթ նկատած, արխիւներու մէջ պահուած իրողութիւնները լոյս աշխարհ հանեցին: «Եթէ մեր անցեալի մոլթ կողմերը, ամօթալի դէպքերը հրապարակաւ չխօսուին, եթէ անոնք բոլորէն չիմացուին այս երկրին մէջ ժողովրդավարութիւն հաստատել կարելի չէ» ըսին:

Ու չիշուեցաւ անցեալի դէպքերը:

Անգլիոյ եւ Յունաստանի հետ կիպրոսի հարցով բանակցութիւններ վարող թուրք կառավարութեան տուած անհիմն լրատուութեան մը հետեւանք թէ՛ յոյներ Աթաթիւրքի Սելանիկի տան առջեւ ուսմբ պայթեցուցած են, նախապէս կացիններով, բահերով, փայտերով գինուած խուժաններ, հայերու եւ յոյներու խանութներու եւ տուններու հասցէներուն տեղեակ առաջնորդներով, յատկապէս Պոլսոյ եւ Իզմիրի մէջ յարձակման անցան: Մինչեւ կէս գիշեր՝ պարէտային վիճակի յայտարարման պահը, խուժանը Պոլսոյ զանազան վայրերը հրկիզեց: Ըստ պետական տուեալներու, ներառեալ յունական

70 եկեղեցիները եւ յունաց Պատրիարքութեան ամառանոցը, 5538 շէնք հրոյ ճարակ եղած էր: Այս շէնքերէն 3584-ը յունապատկան էր. մնացեալը, մեծամասնութեամբ, կը պատկանէր հայերուն: Հրեաներն ալ չնչին կորուստ մը ունեցած էին: Յոյն կղերական մը մեռցուած էր: Տեղ մը, պարկի մը մէջ, անխացած երեք դիակներ գտնուած էին: Յունաստանի Իզմիրի հիւպատոսարանը, Իզմիրի Տոնավաճառի Յունաստանի տաղաւարը եւ յունական եկեղեցին ալ հրկիզուած էր: Պոլսոյ յունական ու հայկական հիւանդանոցներն իսկ յարձակումէ գերծ չէին մնացած: Հայ եւ յոյն գերեզմանատուներու նորաթաղ մեռելները փողոց նետուած էին: Յունական 32, հայկական 8 դպրոց վնասուած էր: Նիւթական կորուստը արժէքաւորել չափազանց դժուար էր:

Անոնք, որոնք այդ օրերը ապրած էին, անոնց ցաւերը թարմացան: Անոնք, որոնք Հանրապետական թուրքիոյ այսքան մօտ անցեալի սեւ էջերուն մասին տեղեկութիւն չունէին, մանրամասնութիւններուն իրագեկ դարձան:

Երբ ճշմարտութիւնը ցոլացնող գրականութեամբ թերթերը եւ գրավաճառատուները լեցուեցան, ոմանք դէպի ժողովրդավարութիւն առնուած այս քայլէն հրճուեցան, ոմանք ալ ցոյցեր կատարեցին, «Դէպքերը դարձեալ կրնան կրկնուիլ» գոռացին:

Թէեւ իսօքի ազատութիւնը ժողովրդավարական սկզբունքներուն մաս կը կազէ, սակայն արար-աշխարհի առջեւ փոքրամասնութիւններուն սպառնացող այս անձերուն դէմ ոչ ոք դատախազու-

թեան դիմեց: Երբ թուրք գրագէտ մը, եւրոպական թերթի մը, «Թուրքերը մէկ միլիոն հայ ջարդեցին ու 30 հազար ալ քիւրտ սպաննեցին» ըսաւ, «Թուրքերու ինքնութիւնը վիրաւորելու» յանցանքով իր դէմ դատ բացուեցաւ: Եւրոպայի ճշման տակ այդ դատը, իրաւաբանական կարգ մը պատճառաբանութիւններով, դադրեցուցաւ: Երբ հայ լրագրող մը նմանօրինակ արտայայտութիւն ունեցաւ, 6 ամսուայ պաշտօնական ազատագրկման դատապարտուեցաւ: Թուրքիոյ մէջ արդարութիւնը դատարանին մէջ իսկ գոյութիւն չունի:

Թէեւ 6-7 Սեպտեմբերէն յետոյ, օրուայ կառավարութիւնը, Եւրոպայի ձայնը կտրելու համար, դէպքերէն տուժողներուն չնչին հատուցում մը տուաւ, սակայն երբեք հրապարակաւ ներողութիւն չիւնդրեց: Ո՛չ յաջորդական կառավարութիւններ եւ ոչ ալ չիսնամեակին գործի գլուխ գտնուող եւ ԵՄ-ի անդամակցելու համար իբրեւ թէ ժողովրդավարական կարգեր հաստատելու միտում ունեցող այժմու կառավարութիւնը ներողութիւն ինդրեց:

Այնքան ատեն որ թուրքիոյ կառավարութիւնները այսքան մօտ անցեալին պատահած, թուրք եւ օտար թղթակիցներու նկարած եւ տեղեկագրած, դէպքերու գլխաւոր դերակատարները թուրքական ատենանի առջեւ դատուած, ականատեսները տակաւին կենդանի, այս

զարհուրելի ոճիրին համար ներողութիւն չեն խնդրեր եւ բարձրագոյն բերաններ. «Մենք յանդգնութիւնը ունինք եւ տակաւին կը յանդգնինք ըսելու՝ որ մեր պատմութեան մէջ չունինք էջ մը՝ որ արատաւոր եւ խաւար եղած ըլլալ» յանգերգը յաճախ կը կրկնեն, թուրքիոյ մէջ ժողովրդավարական կարգերը չեն կրնար հաստատուիլ: Խոստովանանքը անխուսափելի անհրաժեշտութիւն մըն է, որ սակայն թուրքին բառապաշարին մէջ գոյութիւն չունի:

Այժմ, երբ թուրքիա կը փորձէ Եւրոմիութեան անդամակցիլ, մեր Հայ Դատի հարձերով զբաղող մարմինները, զանազան երկիրներու մէջ իարսխած հայկական հզօր լապիական կազմակերպութիւնները պէտք է ամէն ջանք ի գործ դնեն, որպէսզի թուրքիոյ կառավարութիւնը 6-7 Սեպտեմբերի դէպքերուն համար պաշտօնապէս ներողութիւն խնդրէ թէ՛ անարգուած եւ նիւթական մեծ կորուստի ենթարկուած թուրքիոյ փոքրամասնութիւններէն եւ թէ՛ մարդկութեան դէմ գործուած այս ոճիրին համար՝ համայն մարդկութիւնէն:

6-7 Սեպտեմբերի դէպքերուն համար ներողութիւն չիւնդրող կառավարութիւն մը, Հայոց Յեղասպանութիւնը ճանչնալու պատրաստակամութիւնը չկրնար ունենալ:

«ԼՈՒՍԱԲԱՑ»
ԹՈՐՈՆԹՕ

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք

«Մասիս» Շաբաթաթերթին

AMERICAN UNIVERSITY OF ARMENIA
THE BOARD OF TRUSTEES AND PRESIDENT HAROUTUNE ARMENIAN
CORDIALLY INVITE YOU TO CELEBRATE
The Fifteenth Anniversary
OF THE
American University of Armenia
AND TO HONOR
Vartkes & Jean Barsam Jerry & Pat Turpanjian
HONORARY CHAIRS
Governor George Deukmejian Mr. Berge Sotrakian, Esq.
Dr. Rory Hume Dr. Mihran Agbabian
PROVOST, UNIVERSITY OF CALIFORNIA PRESIDENT EMERITUS, AUA
ANNIVERSARY CHAIR MASTER OF CEREMONIES
Finan Finanian Charles Ghailian
SUNDAY, NOVEMBER 12, 2006
RECEPTION 4:30 P.M. • DINNER 6:00 P.M.
THE SHERATON UNIVERSAL HOTEL
333 UNIVERSAL HOLLYWOOD DRIVE, UNIVERSAL CITY, CA 91608
RSVP by November 3, 2006
FOR INFORMATION & RESERVATION PLEASE CALL - ALINE PATATIAN (818) 262-2626 • SAVEY TUFENKIAN (818) 956-8455

ՓԱՂՈՒԹԱՅԻՆ

ՀԱՅ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԱՍՈՒԼԻՍԸ ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՁ

Փաստիմա Բաղաբի պատասխանատուները ասուլիսի ընթացքին

Չորեքշաբթի Հոկտեմբերի 25-ին, Փասատինայի Հ.Մ.Մ.-ի Սողանյան սրահին մէջ, տեղի ունեցաւ հրապարակային հանդիպում մը շրջանի քաղաքապետական խորհուրդի եւ ոստիկանութեան պատասխանատուներուն հետ:

Հայ Ամերիկեան Խորհուրդին (ՀԱԽ) կողմէ կազմակերպուած սոյն հաւաքին ներկայ էին տարբեր միութիւններու եւ թաղամասերու ներկայացուցիչներ, Փասատինայի քաղաքապետ՝ Պիլ Պոկարթ, Քաղաքապետական Խորհուրդի անդամ՝ Փոլ Լիթլըլ, Փասատինայի Ոստիկանապետ՝ Պեռնար Մելիքեան եւ Հրէշններու պետ՝ Տէնիս Տունզ:

Օրուան հանդիսավար Յակոբ Աճէմեան իր բացման խօսքին մէջ ներկաներուն բարի գալուստ մաղթելէ ետք պարզեց ձեռնարկի նպատակը որ է՝ մօտէն շփում ունենալ քաղաքի պատկան մարմիններուն հետ:

ՀԱԽ-ի Վարիչ Տնօրէն Փիթըր Տարագճեան ներկաներուն ծանօթացուց ՀԱԽ-ի աշխատանքները եւ ապա հրաւիրեց կտր սեղանի օրուան զեկուցաբերները: Անոնք՝ ամփոփ կերպով բացատրեցին իրենց մասնագիտութեան ծիրէն ներս ստանձնած պարտաւորութիւններու մասին:

Այնուհետեւ տեղի ունեցաւ հարցազրոյց:

Ներկաները հետաքրքրական հարցումներ ուղղեցին գիրենք յուզող ինդիւրներու մասին: Առաւելաբար՝ քաղաքի կրթութեան, առողջապահութեան, ապահովութեան, հեռանկարային եւ անձնական տարբեր հարցերու շուրջ, որոնց տրուեցան գոհացուցիչ պատասխաններ:

Երեկոյի վերջաւորութեան տեղի ունեցաւ հիւրասիրութիւն:

Կ'իմանանք թէ ՀԱԽ-ը ծրագրած է հանրօգուտ նման այլ ձեռնարկներ եւս կազմակերպել Փասատինայի եւ Կլէտէյլի մէջ:

ՏՕՔԹ. ՏԻԳՐԱՆ ՓԱՄՊԵՐ ԿԸ ՄԵԾԱՐՈՒԻ

Գալիֆորնիոյ Հայ Ակնաբոյժներու Միութիւնը՝ այս շաբաթավերջին, հանդիսաւոր ճաշկերոյթի մը ընթացքին, պիտի պատուէ Տօքթ. Տիգրան (Ռիչըրտ) Գասպէր: Յարգելի բժիշկը աւելի քան 50 տարի վիրաբուժութիւն կատարած է: Ան հիմնադիր անդամ է Հայ Ակնաբոյժներու Միութեան եւ մեծապէս աստարած է Հայաստանի ակնաբոյժներուն:

ԲԱՅԱՌԻԿ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ Հ.Բ.Ը.Մ.-Ի 100-ԱՄԵԱԿԻՆ

Խմբանկարին մէջ՝ գիտաժողովին մասնակցած զեկուցաբերները

Անցեալ Շաբաթ, Հոկտեմբերի 28-ին, շուրջ 300 հոգիներ ներկայ եղան Լոս Անճելըսի USC համալսարանի հանդիսասրահը, ուր տեղի ունեցաւ միօրեայ գիտաժողով, նուիրուած՝ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան հարիւրամեակին: Արդարեւ սոյն միջոցառումը՝ կազմակերպուած էր Հ.Բ.Ը.Մ.-ի Հարաւային Գալիֆորնիոյ Շրջանային Յանձնաժողովին, համագործակցութեամբ USC համալսարանի Հայկական Ուսմանց Հիմնարկին:

Առաւօտեան ժամը 9:15-ին նախաճաշով սկսած գիտաժողովը տեւեց մինչեւ չեսմիջօրէ ժամը 4, որու ընթացքին ելոյթներ ունեցան

ԱՄՆ-ի տարբեր շրջաններէն եւ Մայր Հայրենիքէն ժամանած զեկուցաբերներ: Ողջոյնի խօսքերով հանդէս եկան Տօքթ. Վահրամ Պիրիճիգ, Վահէ Իմաստունեան, Վահէ Մանկրեան, Սինան Սինանեան եւ Դոկտ. Փիթըր Սթար:

Հ.Բ.Ը.Մ.-ի կրթական, մշակութային, երիտասարդական եւ Մայր Հայրենիքէն ներս ծաւալած գործունէութեան ու յառաջիկայի առաջադրանքներուն մասին օգտաշատ զեկուցումներ եւ վիճակագրական տուեալներ հաղորդեցին (լուսապատկերներու ընկերակցութեամբ) Դոկտ. Հրայր Տէքմէճ-

Շաբ.ը էջ 19

A SYMPHONIC COLLABORATION
CULTURAL ARTS CELEBRATION
FEATURING GUEST CONDUCTOR EDUARD TOPCHIAN OF THE ARMENIAN PHILHARMONIC ORCHESTRA

FRIDAY, NOVEMBER 10, 2006, 7:30 P.M.
(Gallery opens at 7 p.m. Please arrive promptly.)

Lake Avenue Church
393 N. Lake Ave.
Pasadena, CA 91101

Azusa Pacific University's Symphony Orchestra and the Lake Avenue Chamber Symphony combine for this special evening of music. Guest artists include:

Eduard Topchian, conductor
Armenian Philharmonic Orchestra

Karen Kocharyan, cello
Armenian Philharmonic Orchestra

Duane Funderburk, piano
Azusa Pacific University, Lake Avenue Church

Alex Russell, violin
Azusa Pacific University, Lake Avenue Church

Tickets available **September 18, 2006.**
\$20 general admission (adults and seniors)
\$10 for students with I.D.

For tickets and additional information, call:
Pasadena (626) 844-4723
Azusa (626) 815-5494

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ
ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՁ
(200 ՀՈԳԻ ԸԱՍԱՐ)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ԸԱՍԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ԸՆՈԱՁԱՅՆԵԼ
(626) 797-7680 (626) 398-0506

ՐԱՍԵՐԳ

ՅԻՇԱՏԱԿԵԼԻ ՕՐ ՍԸ – «ԼԱՐՔԻ ՕՐ»Ը

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂԸՐԵԱՆ

Ընթացիկ ձեռնարկի մը չոր թղթակցութիւնը չէ որ կը տրուի այստեղ, թէեւ այդ մէկն ալ բաւականին դժուար պիտի ըլլար, տրուած ըլլալով որ ձեռնարկը ինքնին բարդ էր: Ուրեմն թղթակցութենէ մը աւելի, ձեռնարկէն ստացուած ապրումներու, հոգեկան լիցքաւորումի, եւ ինչո՞ւ չէ նաեւ, մարդու էութիւնը ազնուացնող և կերպարանափոխող երեւոյթի մը մէկ խմբային նկարագրութիւնը պիտի ըլլայ, որը, անշուշտ դիւրին չէ սոսկ բառերու միջոցաւ փոխանցել:

Ընթերցողը կրնայ ըսել թէ ի՞նչ էր պատահածը, որու նկատմամբ այսքան բարեացակամ եւ նոյնիսկ հիացական վերաբերմունք ցոյց կը տրուի: Ի վերջոյ ոչ իւրաքանչեւ կեդրոններու պաշտօնական բացումները, եւ ոչ ալ սրբազան երաժշտութեան նուիրուած համերգները, թէեւ քիչ, սակայն անպակաս են մեր երթալով հաստատուող և յատուկ դիմագիծ ստացող Լոս Անձելըսեան գաղութէն ներս: 80-ական թուականներուն, այս գաղութին հասցին կը նետէինք «անկազմակերպ, նոյնիսկ արշակաւանեան» նկարագրութիւնը, եւ սակայն, այսօր, հազիւ այդ թուականներէն 25 տարիներ ետք, այն վստահութիւնը ունինք որ այս գաղութը այլեւս գտած է իր ներքին խաղաղութիւնը, թէկուզ ոչ կատարեալ, եւ կը դիմէ դէպի լաւատես ապագայ: Ան կոչուած է, վստահաբար, երբեմնի Պոլսոյ և Պէյրութի շէն եւ կենսունակ գաղութներու դիմագիծը ստանձնելու, եւ ինչո՞ւ

չէ նաեւ գերազանցելու:

Այսքան իբրեւ մուտք մեր թղթակցութեան: Իսկ անոր առիթ տուող դրդապատճառը, «Լարք» երաժշտական ընկերակցութեան Հոկտ. 22, Կիրակի օր, տեղի ունեցող ձեռնարկներն էին, նախ նորակառուց կեդրոնի բացումը, եւ ապա, այն համերգը որ տեղի ունեցաւ «Լուրի» փողոցի ընդարձակ եւ գեղեցիկ եկեղեցիէն ներս:

Համերգը նուիրուած էր վաղամեռիկ երիտասարդ Մկրտիչ «Մկօ» Յովսէփ Ֆիտանեանի յիշատակին:

* * *

Աւելի քան 150 հոգիներ բեմի վրայ - սիմֆոնիք նուագախումբ, քառաձայն երգչախումբ, չորս սոլիստներ - պաս, թենօր, սփրանօ և մեցցօ-սփրանօ, եւ այս բոլորը դեկավարող իր պարթեւ հասակով՝ Մախսթրօ Վաչէ Պարսումեան: Իր մասին նախապէս ալ արտայայտուած էմ: Այս անգամ կարծես ինքզինք գերազանցած ըլլար: Զինք եւ իր տիրիթօրական արուեստը մօտէն դիտելու եւ վայելելու առիթը ունեցայ: Ինք, ոչ միայն դեկավարն է այդ ամբողջ խումբին, այլ, վստահօրէն, անոր ներշնչողն էր նաեւ, թէ իր ճպտի ճկուն շարժումներով, թէ իր տպաւորիչ մարմնի եւ դէմքի արտայայտութիւններով, եւ նաեւ ձայնային ցուցմունքներով եւ շեշտաւորումներով: Ուղղակի վայելք էր զինք դիտել բեմի վրայ, եւ այն վստահութիւնը ունենալ որ ամբողջ համերգէն ստացուած ապրումներն ու վայելքը իրեն կը պարտինք, թէեւ, վստահ էմ, ինք պիտի չընդունէր այս

վկայութիւնը: Հաւանաբար, Վաչէն ամբողջ համերգը, իր երաժշտութեամբ եւ բառերով գոց գիտէր, եւ այս պատճառաւ ալ, չաճախ երգեցիկ եւ նուագախումբին կշռոյթն ու ուժգնութիւնը կը ճշդէր: Շատ մը այլ մեծ տիրիթօրներ առիթը ունեցած եմ դիտելու, սակայն Վաչէն անոնց մէջէն իւրայատուկ տպաւորութիւն կը ձգէ հանդիսատեսունկնդիրներուն վրայ:

Բուն համերգը կը բաղկանար յայտարարուած երեք մասերէ, եւ մէկ շատ տպաւորիչ անակնկալէ: Սկսելու համար, պատանի Վարդան Սիմոնեանի մէկ ստեղծագործութիւնը նուագուեցաւ նուագախումբին կողմէ, "Cunifera" կոչուած, հեզասահ, մեղեդիաւոր, և ոտոտուուն կշռոյթով առոյգ, խանդավառ յօրինում մը, որ մեծ հաճոյքով ընդունուեցաւ ներկաներուն կողմէ: Պատանին բեմ հրաւիրուելով, արժանացաւ խանդավառ ծափահարութեան: Հաւանաբար եւ վստահաբար, երկար և հետաքրքրական ճամբայ մը ունի իր առջեւ եւ իր ժողովուրդին կրնայ պարծանք տալ: Արդեօ՞ք հայ Մոցարթ մըն է որ կ'ողջունենք:

Երկրորդ կտորը, երգչախումբ եւ նուագախումբ, Աւնօ Պապաճանեանի "Aria-vocalize"ն էր, մոռցուած կտոր մը որ Մախսթրօն ուզած էր վերականգնել: Տպաւորիչ կատարողութեամբ մատուցուեցաւ միայն երաժշտական, առանց բառերու, այս կտորը, գրուած 1981-ին, եւ առաջին անգամ երգուած հռչակաւոր սփրանօ Լուսինէ Զաքարեանի կողմէ: Այս տարի աշխարհով մէկ նշուեցաւ հայ մեծ քոմպոզիթօրի 85-ամեակը:

Եւ ահա, Մոցարթի "Requiem"ը, «Հոգեհանգստեան պատարագ»ը: Մոցարթ շատերուն համար, բոլոր ժամանակներու մեծագոյն քոմպոզիթօրն է: Եթէ ոչ մեծագոյնը, անպայման անոնց շարքին է այս հանձարը, որուն կեանքը վերջ գտաւ 35 տարեկանին: Կ'ըսուի թէ իր այս գլուխ-գործոցը իր վերջին ստեղծագործութիւնն է, մահէն մէկ ամիս առաջ գրուած: Այս ամբողջ տարին Մոցարթի ծննդեան 250-ամեակն է, և ախարհով մէկ, երաժշտական լուրջ յայտարարելով կը նշուի այդ տարեդարձը:

«Լարք» եւս շիտակ ընտրութիւն ըրած է այս "Requiem"ը ներկայացնելու, թէ իբրեւ յարգանք Մկրտիչ Ֆիտանեանի և թէ Մոցարթի 250-ամեակին: Ափսոս որ Մոցարթ ինք չէ կրցած վայելել կենդանի կատարումը իր գլուխ-գործոց «Հոգեհանգստեան պատարագ»ին: Սակայն մենք բախտաւոր էինք վայելելու զայն, Մախսթրօ Վաչէ Պարսումեանի, սոլիստներ՝ Ալենուշ Եղնազարի՝ սփրանօ, Կարինէ Աւագեանի՝ Մեցցօ-սփրանօ, Տանիէլ Փլասթրի՝ թենօր, եւ Արա Գուրուչեանի՝ պաս: Այս չորս սոլիստները հրաշալի կերպով կատարեցին իրենց բաժինները, իւրաքանչիւրը խելացիօրէն և ներդաշնակօրէն ազնուցուելով իրարու և երգեցիկ խումբին եւ նուագախումբին: Բազմաթիւ անգամներ մենք լսած ենք հայ սոլիստները, որոնք «Լարք» խումբին հաւատարիմ անդամները կը հանդիսանան: Հրաշալի և անթերի կատարողներ են անոնք, եւ մեծապէս գնահատուած: Իրենց առջեւ տակաւին լայն

Շարք էջ 19

Re-elect Adam Schiff

Our Champion in the U.S. Congress

Վերընտրե՛ք Ատամ Շիֆը

Մեր Ախոյեանը Ա.Մ.Ն.-ի Խորհրդարանէն Ներս

Adam Schiff has led the fight to force Congress to officially recognize the Armenian Genocide. He has traveled to Armenia to forge stronger ties between our countries, and he works to provide outstanding services to the many Armenian-American residents in our community.

That's why Adam Schiff received the "Armenian National Committee's Freedom Award." That's why he has earned your vote for re-election on November 7.

Adam Schiff and some of his supporters: Leonard Manoukian, Haig Hovsepian, Mesrop Khoudagoulian and Peter Darakjian
Ատամ Շիֆը և իր գործակցողներէն մի քանիք՝ Լեւրո Մանուկեան, Հայկ Յովսէփեան, Մեսրոպ Խոստաղոյեան և Պետրոս Տարաքեան

Ատամ Շիֆը առաջնորդած է Հայկական Յեղասպանութեան ճանաչման հարցը Գոնկրէսէն ներս: Ան Հայաստան ճամբորդած է ամրապնդելու համար կապերը մեր երկիրներուն միջեւ եւ կը ծառայէ Ամերիկահայութեան շահերուն:

Ատամ Շիֆը պարգևատրուած է «Հայ Դատի Յանցնախումբի Ազատութեան Յուշանուէրով»: Այս պատճառով է որ Երեքշաբթի, Նոյեմբեր 7-ին ան արժանի է վերընտրման քուէին:

Adam Schiff is endorsed by:

Armenian National Committee PAC • Armenian Council of America • Armenian-American Political Action Committee • Rafi Manoukian, Councilman, City of Glendale • Armine Hacopian, President, Glendale Community College Board • Anita Quinonez Gabrielian, Trustee, Glendale Community College Board • Vahe Peroomian, Trustee, Glendale Community College Board • Paul Krekorian, Board Member, Burbank Unified School District

Paid for and authorized by Schiff for Congress.

Massis Weekly

Volume 26, No. 39

Saturday, NOVEMBER 4, 2006

Armenia Commemorates 1999 Parliament Killings Opposition Leaders Again Claim Parliament Attack Cover-Up

YEREVAN -- Opposition leaders and other relatives of senior officials killed in the October 1999 seizure of Armenia's parliament renewed their allegations of a high-level cover-up of the terrorist attack as they marked its seventh anniversary on Friday.

They again accused the authorities of deliberately failing to track down powerful forces or individuals that they believe had masterminded the shock killings of then Prime Minister Vazgen Sarkisian, parliament speaker Karen Demirchian, his two deputies and four other officials.

The eight men were shot dead on October 27, 1999 moments after gunmen led by an obscure former journalist, Nairi Hunanian, burst into the National Assembly and sprayed it with bullets. Although all five gunmen were arrested the next day and sentenced to life imprisonment in December 2003, there are still nagging questions about whether they acted alone or had some powerful backers. Military prosecutors that investigated the shootings appeared to believe in the latter theory, arresting but subsequently releasing several other individuals, including Robert Kocharian's former chief of staff.

Friends and relatives of Sarkisian and Demirchian, whose Miasnutyun (Unity) alliance swept to a landslide victory in the May 1999 parliamentary elections, were quick to point the finger at Kocharian, triggering a bitter

Wreaths are laid on the grounds of Parliament in commemoration October 27 killings

power struggle that ended in the Kocharian's victory in May 2000. They continue to suspect Kocharian and his chief lieutenant, Defense Minister Serzh Sarkisian, of involvement in the crime, citing the authorities' controversial handling of the criminal inquiry and the ensued trial.

"The trial only deepened, rather than dispelled the public's suspicions, and the severe consequences of October 27 continue to be felt today," Demirchian's son Stepan, who was Kocharian's main challenger in the 2003 presidential election, said after laying flowers at his hugely popular father's grave. "The authorities have done everything not to establish the truth and

to cover up the crime," he told reporters.

Sarkisian's brother Aram, who leads the opposition Hanrapetutyun, was careful not to directly implicate anyone in the bloodbath, but made no secret of his suspicions. "They did nothing to prevent October 27, and they did everything not to solve the crime," he said.

Anahit Bakhshian, the wife of the assassinated vice-speaker Yuri Bakhshian, went farther, claiming that one should look for the "organizers" of the parliament attack within Armenia's current leadership.

Russian Takeover of Armenian Gas Network Finalized

YEREVAN -- New details emerged on Tuesday of the latest Russian-Armenia energy deal that will give Russia's state-run Gazprom monopoly a commanding share in Armenia's natural gas distribution network and, most probably, the incoming gas pipeline from Iran.

Karen Karapetian, director general of the ArmRosGazprom (ARG) network operator, said Gazprom will pay \$118.8 million to raise its share in ARG from the current 45 percent to 58 percent.

The takeover was officially announced by the Russian energy giant on Friday. It appears to be part of a broader Russian-Armenian agreement reached last April. That deal allowed Armenia to temporarily avoid a doubling of the price of imported Russian gas in exchange for ceding more energy assets to Moscow. Those include the incomplete Fifth Unit of the big thermal power plant in Hrazdan.

Karapetian revealed that Fifth Unit formally belongs ARG, another 45 percent of which has until now been owned by the Armenian government. That stake will be diluted to approximately 30 percent as a result of the latest deal.

Armenian officials for months had denied reports that Russian control of the Iran-Armenia pipeline is another, unpublicized provision of the April deal.

Democratic Leader Nancy Pelosi's Commits to Genocide Recognition Legislation

Democratic Leader Nancy Pelosi (D-CA) has committed to support Armenian Genocide legislation in the 110th session of Congress if she becomes Speaker of the House. The Speaker of the House is responsible for the House Floor schedule and determines what legislation is brought to the floor for a vote. With Leader Pelosi's past support of Genocide recognition legislation, it is anticipated that if she becomes Speaker of the House she would schedule a vote on a Genocide resolution.

In a statement released to Harut Sassounian, Publisher of the California Courier, Congresswoman Pelosi stated that: "I have supported legislation, including H.Res.316, that would properly acknowledge the Armenian Genocide. It is imperative that the United States recognize this atrocity and move to renew our commitment to eliminate genocide whenever and wherever it exists. This effort enjoys strong bipartisan support in the House, and I will continue to support these efforts in the 110th Congress."

Almost One Million Nationals Left Armenia Since 1992

YEREVAN -- At least 900,000 people have left Armenia since the break-up of the Soviet Union and the resulting near collapse of the Armenian economy, a senior government official said on Monday.

"According to our estimates, the number of people that have out-migrated from the country since 1992 varies between 900,000 and one million," Gagik Yeghanyan, head of the Armenian government's Migration Agency, told RFE/RL.

The number of Armenians who have gone abroad, mainly to Russia, in search of employment has long been a matter of contention, with various government officials, independent experts and politicians suggesting different figures. Citing a census conducted five years ago, the government puts Armenia's current population at, at just over 3 million, sharply down from the late Soviet level of 3.8 million.

The census also found that some 200,000 people reside and work on a "temporary" basis. Its results are challenged by opposition politicians who say that the out-migration occurred on an even larger scale.

Yeghanyan claimed that the exodus all but ground to a halt in 2001 and insisted that Armenia is not facing a demographic crisis at present, even if thousands of its citizens continue to seek asylum in the West and European Union countries in particular for economic reasons each year.

Turkey Insists On Genocide Study Offer

MOSCOW -- Turkey renewed on Wednesday its calls for joint Turkish-Armenian academic research of the mass killings of Armenians in the Ottoman Empire, saying that their acceptance by Armenia is a precondition for normalizing relations between the two nations.

Foreign Minister Abdullah Gul said Ankara insists on the idea of setting up a commission of Turkish and Armenian historians which was floated by Prime Minister Recep Tayyip Erdogan last year.

"We wish to establish good neighborly relations with Armenia, but there are some political problems," Gul said, speaking to RFE/RL on the sidelines of a meeting in Moscow of foreign ministers of Black Sea countries. "To solve them, our parliament, our prime minister sent a letter to [the Armenian] president. But unfortunately, we haven't received a positive

response."

"This is a great opportunity, in fact," continued Gul. "So many countries are supporting this initiative. I hope that your leadership will think it over again and that we will talk and solve our problems in good faith."

The initiative has been backed by the United States and some European Union countries. The European Parliament also effectively endorsed it in a September resolution that at the same time reaffirmed the EU legislature's earlier calls for Turkish recognition of the Armenian genocide.

Gul made no mention of another Turkish precondition for the establishment of diplomatic relations and reopening of the border with Armenia: a resolution of the Nagorno-Karabakh conflict that would satisfy Azerbaijan, Turkey's closest regional ally.

Aliiev Says Armenian Genocide A 'Fantasy'

Azerbaijan has condemned French draft legislation making it a crime to deny the genocide of Armenians by Ottoman Turks and said the massacre was a "fantasy".

Azeri President Ilham Aliiev, speaking in English, criticized the bill, which was approved by France's lower house of parliament earlier this month causing fury in Turkey.

"It has nothing to do with reality. The so-called genocide is the fantasy of the Armenian lobby ... to justify their aggression against other countries to present themselves as the victims," Aliiev told foreign journalists.

Heritage Party: Open Letter to the Armenian Public

The forcible March closure of the Heritage Party's headquarters, the subsequent surreptitious and illegal break-in at the already-sealed office, the criminal theft of information from its main computer, and the campaign of political pressure and persecution unleashed against members, supporters, and local chapters of a duly-registered political organization compelled Raffi Hovannisian and the leadership of Heritage to seek justice amid the tribunes of the legal system.

In spite of incontrovertible evidence attesting to the commission of criminal acts, the multiple levels of the judicial branch have repeatedly rendered capricious rejections of the legal claim to reopen the offices. This series of unfounded judgments supports the conviction that we have come up against different links in a single chain of criminal conduct that is guided by the highest echelon of executive authority.

As for the scandalous reproduction of the "Watergate" precedent - the unlawful break-in to party headquarters and the presidential theft of information therefrom - the Armenian police department and then Yerevan's prosecutor have refused our legitimate demand to file criminal charges, evidently in an ill-disguised attempt to cover up the crimes in question. Accordingly, as a measure of final recourse, we have petitioned - and expect a just determination from - the Republic's prosecutor general to institute criminal proceedings and commence a full investigation by November 10, the deadline set by law.

All this is taking place against the backdrop of the administration's recently repeated "oaths" to guarantee the absolute fairness of the parliamentary elections scheduled for Spring 2007.

Without further interpreting Heritage's recent "experiences," we submit that the party enters the pre-election season - which de facto has already been launched and is overflowing upon the country's television screens - (a) locked out of its central offices, (b) with its database broken into and compromised, (c) being systematically and unlawfully deprived by relevant state bodies of the right to rent meeting space and thus to exercise the freedoms of speech and association, and (d) on a presidentially-conceived "black list" wholly forbidding access for Heritage, its founder and officials to the electronic media, which all are under strict supervision and vertical control.

We appeal to the Armenian public with these key queries for the national agenda:

- Can this constant course of illegalities and blatant violations of civil rights assume, under any circumstance, the mantle of fundamental legitimacy for the upcoming elections?

- Is it possible that the failure to launch court proceedings - or their dismissal once instituted - against individuals, both officials and others, who have committed or commissioned crimes will serve to rein in the perpetrators of thousands of instances of electoral fraud?

- Does Armenia's leadership have, in the first place, the moral right and legal standing to speak in the name of democracy and justice?

- In the sum total of the foregoing, isn't the prospect of the parliamentary elections already prejudiced, and its fairness breached in advance?

The Armenian nation demands answers, expects justice, and will continue its quest for liberty and the rule of law, the triumph of equal rights for all, and the achievement of an Armenia for and of the people.

October 30, 2006, Yerevan

Monument to Aram Khachaturian Dedicated in Moscow

MOSCOW -- As part of Year of Armenia in Russia monument to the world-famous Armenian composer Aram Khachaturian was inaugurated in Moscow. The monument made by sculptor Georgi Frangulian and architect Igor Voskresenski is erected near the House of Composers.

According to Moscow mayor Yuri Luzhkov, Aram Khachaturian is the classic of world culture in the works of which people see national music and Armenia's beauty. Luzhkov highly assessed the pub-

lic activity of Khachaturian and pointed out that it is a high time to combine the spiritual potential of the two countries.

Armenia Fund Canada and Baroness Cox Open New School in Nagorno Karabakh

The Canadian affiliate of Toronto - Armenia Fund Canada - along with the Deputy Speaker of the House of Lords of the United Kingdom, Baroness Caroline Cox recently opened a new village school in Madaghis, Martakert, NKR. The school is part of the ongoing regional development program of Martakert. The school is built for 150 students, has 11 classrooms, a computer room, a new office for the principal, a teachers' office, a medical room, a library and a function hall. The new school proudly bears the flags of Nagorno Karabakh and Canada.

Present at the September 27th ribbon cutting ceremony were officials from the Nagorno Karabakh Republic, representatives of Armenia Fund International, Armenia Fund Canada Toronto affiliate as well as a group of Canadian-Armenians from Toronto. Migirdich Migirdichian, Chairman of Armenia Fund Canada (Toronto) spoke during the special opening ceremony. He stressed the importance of rebuilding the war torn region through the collective efforts of Diaspora Armenians.

Joining Migirdichian was Baroness Cox of the United Kingdom. Lady Cox gave a very moving speech and congratulated the villagers and the students alike for this great occasion. The honor of cutting the ribbon was given to Baroness Cox who was accompanied by two first grade students. Nora Kasparian, Principal of the school, warmly thanked Baroness Cox and Armenia Fund Canada chairman Migirdichian for their endless efforts in realizing their dreams of having a local school. During her speech at the event, Baroness Cox reiterated her firm

Armenia Fund Canada (Toronto) Chairman Migirdich Migirdichian and Baroness Caroline Cox, Deputy Speaker of the UK House of Lords cut the opening ribbon

support of Armenia Fund and its mission to help rebuild Nagorno Karabakh. Dubbed as the "Guardian Angel of Arstakh", Baroness Cox has been an

The Madaghis School proudly bears the flags of Artsakh and Canada

adamant supporter of Nagorno Karabakh both in the United Kingdom and internationally, calling for the full and proper recognition of Nagorno Karabakh, as well support for its redevelopment. Baroness Cox has visited Nagorno Karabakh more than 62 times and has led several humanitarian missions to the fledgling republic.

Andre Set to Perform Live During Armenia Fund's Telethon 2006

LOS ANGELES -- Armenia Fund has announced that one of the most popular Armenian singers, Andre, will be performing at its 9th Annual International Telethon to be aired worldwide on Thanksgiving Day, November 23, 8:00AM-8:00PM PST.

In May of this year Andre won 8th place in Greece for representing Armenia at Eurovision song contest competing against contenders from 23 other nations. Armenia was competing at the Eurovision song content for the first time in 2006.

As part of the Rebirth of Artsakh project, proceeds from the live 12

hour program will benefit the regional development of Hadrut, Nagorno Karabakh. The funds will go towards building new drinking water pipelines as well as reconstructing healthcare facilities and schools that fell victim to the devastating war. In an effort to eradicate poverty in this war ravaged border region, Armenia Fund will also implement a comprehensive agricultural development project to impact 1,000 farmers in 8 Hadrut villages. A similar regional development program is currently underway in the northern Martakert region using the funds raised during last year's Telethon 2005.

Jessica Demirdjian
REALTOR®

Prudential

California Realty
9878 Hibert Street
San Diego, CA 92131
Bus 858 653-6400 Fax 858 653-6440
Cell 619 846-7738 jessicad@prusd.com

An independently owned and operated member of Prudential Real Estate Affiliates, Inc.

American University of Armenia Celebrating 15th Anniversary

LOS ANGELES -- The American University of Armenia (AUA) will be celebrating its 15th anniversary this year with a fundraiser dinner, on Sunday November 12, 2006, at the Universal Sheraton Hotel. The banquet celebrates the achievements of AUA and honors the

Today, under the leadership of President Haroutune Armenian, AUA's academic program provides graduate education complementing Armenia's undergraduate education. Parallel to its academic programs, AUA has seven research and resource centers. By provid-

Mr. & Mrs. Vartkes and Jean Barsam

great philanthropic efforts of Mr. & Mrs. Vartkes and Jean Barsam and Mr. & Mrs. Jerry and Pat Turpanjian.

AUA was a vision developed in one of the bleakest moments of Armenia's history. The catastrophic earthquake of Armenia in 1988 brought about unprecedented destruction in a nation yearning to create its own identity. As the country set about to rebuild, the idea of an American-style academic institution was proposed by Yuri Sarkissian, then rector of the Yerevan Polytechnic Institute. The

ing teaching, research, and public services, AUA in its 15th year serves Armenia and the region and provides a positive model in the transition to a market economy and democratic governance. More than 1400 AUA graduates today occupy positions of leadership in government, the judiciary, business, health care and education. Following a rigorous review process that relatively few universities can satisfy, AUA is also on track to become the first overseas academic institution fully accredited by the West-

Mr. & Mrs. Jerry and Pat Turpanjian

idea soon evolved into a specific goal of founding a university that would bring hope and light into a nation that seemed cloaked in darkness. Sarkissian's idea was put into action by the leadership of two earthquake engineers and an economist- Mihran Agbabian, professor at the University of Southern California, who would later become AUA's founding president, Armen Der Kiureghian, professor at the University of California at Berkeley, and Stepan Karamardian, professor at the University of California at Riverside. Thanks to the support of the Armenian and American governments, the Armenian General Benevolent Union (AGBU), individual donors, and the University of California, with which AUA is affiliated, AUA began its first day of instruction on September 21, 1991, the same day Armenia declared its independence.

ern Association of Schools and Colleges (WASC).

The banquet's honorees have contributed greatly to AUA's success. Vartkes Barsam was a respected AUA trustee, serving for many years as treasurer. He was a devoted participant in the development of AUA from its early beginnings. During the establishment of the American University of Armenia, Vartkes and Jean Barsam assisted President Mihran Agbabian and later worked alongside President Armenian by providing invaluable guidance and clearing hurdles at each step of the way. In fact, the Barsams helped establish not only the solid foundation of AUA, but also many essential components that would sustain Armenia's growth and development, including the telecommunications infra-

Continued on page 4

New Publication

Orhan Pamuk Praises Taner Akcam's "A Shameful Act"

Nobel Laureate calls it "the definitive account of the organized destruction of the Ottoman Armenians"

TORONTO -- The Zoryan Institute announces the release of a new book by Prof. Taner Akcam, *A Shameful Act: The Armenian Genocide and the Question of Turkish Responsibility*.

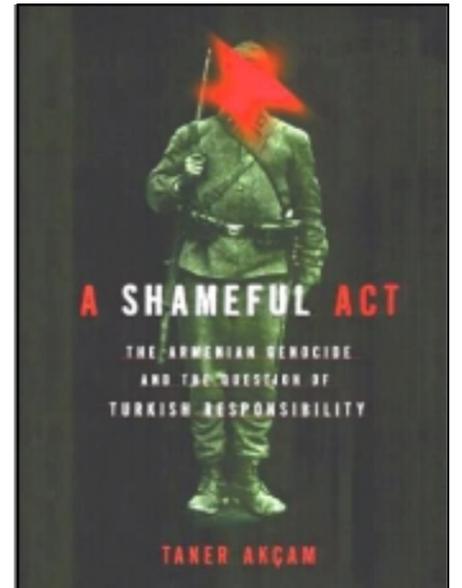
Akcam draws the title of this book from a statement by Kemal Ataturk, father of the modern Turkish Republic, who, in a closed session of the Turkish Parliament on April 24, 1920, described what the Ottoman State had done to its Armenian citizens as "a shameful act."

Nobel Literature Prize winner Orhan Pamuk, who was indicted in Turkey for saying "30,000 Kurds and one million Armenians were killed in these lands", stated, "A Shameful Act is the definitive account of the organized destruction of the Ottoman Armenians, written by a brave Turkish scholar who has devoted his life to chronicling the events. No future discussion of the history will be able to ignore this brilliant book."

The October 21-27 2006 issue of the Economist observed, "This timely and well researched book by Taner Akcam, highlights at least two things. First, how many foreign observers of the deportations, including Germans and Austrians who were allied to the Turks did conclude that the intention was to kill, not just deport. And secondly, the book helps to explain why the conditions in which these events might be freely discussed in Turkey have never quite fallen into place."

"One of a handful of scholars who are challenging their homeland's insistent declarations that the organized slaughter of Armenians did not occur," said Belinda Cooper of the New York Times, "Akcam is the first Turkish specialist to use the word 'genocide' publicly in this context. His work "is breaking new ground."

Taner Akcam dedicated *A Shameful Act* "to the memory of Haji Halil, a devout Muslim Turk, who saved the members of an Armenian family from deportation and death by keeping them safely hidden for over half a year, risking his own life." In the preface, he explained that he first heard the story of Haji Halil "from Greg Sarkissian, President of the Zoryan Institute, when he delivered a paper at a conference in Armenia in 1995.

Eight members of his mother's family were kept safely hidden," by Haji Halil. He continued that he was "deeply moved by the story, by the humanity that triumphed over evil and by the fact that an Armenian could find in his heart to praise a Turk, in a public forum, for that humanity." Akcam concluded his dedication by stating that Haji Halil's "courageous act continues to point the way toward a different relationship between Turks and Armenians."

"The Zoryan Institute was involved in the English translation and revision of the book for publication, and there are plans for the book to appear in several other languages in the near future, including Hebrew and Armenian," commented George Shirinian, Director of the Zoryan Institute.

Prof. Roger W. Smith, Chairman of the Academic Board of Directors of the Zoryan Institute, added that, "the more such original and comprehensive works are published, the more Turkish society will be empowered with knowledge to question false narratives imposed by the deep state. Restoring accurate historical memory benefits not only Turkish, but also Armenian society, as it can act as a catalyst for dialogue."

As Turkey negotiates to enter the European Union, Akcam's work is particularly important and relevant. Beyond its timeliness, *A Shameful Act* has been described by Prof. Erik Zürcher as "the

Continued on page 4

GENERAL CONTRACTOR BID REQUEST

Qualified Consulting firms are invited to submit combined Statements of Qualifications and Proposals by 5:00 PM, October 26, 2006 to assist the Authority with the continuation of its Federal Aviation Administration ("FAA") Part 150 Residential Acoustical Treatment Program ("RATP"). This combined Request for Qualifications and Proposals ("RFQ/RFP") is the result of FAA requirements for periodic rebidding of federally-assisted programs. This project will be financed using a combination of Airport and federal funds. This project is to acoustically treat approximately 859 residential units (comprised of single-family homes and multi-family buildings remaining in the Authority's current Noise Impact Area). The Authority remains committed to its DBE program and strongly encourages the participation of DBEs and small business in this contract. A Request for Qualifications/Proposal package can be obtained directly from the Bob Hope Airport Web site at bobhopeairport.com under Business Opportunities. All Proposers shall register with the Airport Engineering Department either via web site or in person. Proposals submitted by firms who have not registered with Airport Engineering will be considered non-responsive. A pre-proposal conference will be conducted on October 5, 2006 at 10:00 AM at the Burbank Airport Engineering Office, 2800 N. Clybourn, Second Floor, Burbank, California.

A Symphonic Collaboration A Cultural Arts Celebration on November 10, 2006

PASADENA -- Azusa Pacific University (APU) and Lake Avenue Church (LAC) in Pasadena are presenting a celebratory event on November 10, 2006, combining their symphony orchestras totaling more than 85 musicians and soloists. This cultural arts celebration begins at 7:30 p.m. at Lake Avenue Church, located at 393 N. Lake Avenue in Pasadena.

Maestro Eduard Topchian of the Armenian Philharmonic Orchestra (APO) is the featured guest conductor and will be joined by the APO assistant principal cellist, Karen Kocharyan. Also featured this night will be a performance by a dance troupe from the Yeraz School of Armenian Dance in Orange County, as well as an art gallery exhibit by local Armenian artists on display in the lobby of Lake Avenue Church that will open at 6:45 p.m.

This celebration was initiated by Dr. Duane Funderburk, Dean of the School of Music at APU and the Artist in Residence at LAC. He and other members of the APU music faculty have performed in Yerevan with the APO and it was at this time an invitation was given to the renowned conductor and cellist to come to southern California and perform in this significant event. Maestro Topchian will conduct these experienced

students, professional musicians and faculty members in a concert that will feature works for orchestra, violin, cello, and piano.

The program will include movements from Aram Kachaturian's Spartacus Suite, Beethoven's Triple Concerto for Violin, Cello, Piano and Orchestra, and features soloists Alex Russell, violin (APU School of Music Professor of violin); Karen Kocharyan (assistant principal cellist of the APO in Yerevan), cello; and Dr. Duane Funderburk, piano. The concert will culminate with the monumental Symphony No. 5 by Russian composer, Dmitri Shostakovich.

This collaborative event will take place in the beautiful 3,000 seat Worship Center at Lake Avenue Church in Pasadena. The church is located on the north side of the 210 freeway at the Lake Avenue exit. Parking is available near the worship center as well as at the Gateway Parking garage, located on the south side of the 210 freeway. Shuttles will be provided for patrons who park at the Gateway lot (parking is free).

Tickets for the event are \$20 General Admission (all adults and seniors) and \$10 General Admission (all students with I.D.). For more information, and to purchase tickets, please call 626-844-4723 or 626-815-5494.

World Premiere by Haladjian at Dilijan Series' Concert at Zipper Hall

LOS ANGELES-- A new work for oboe, clarinet, violin, viola, and bass by the Switzerland-based Armenian composer David Haladjian will receive its World Premiere at Dilijan Chamber Music Series' concert on November 5th at Zipper Hall. Allan Vogel, Principal Oboist of the LA Chamber Orchestra, and Michele Zukovsky, Principal Clarinetist of the LA Philharmonic, will be joined by violinists Ida Levin, Varty Manouelian, Movses Pogossian, violists Brian Dembow and Helen Callus, cellist Antonio Lysy, and bassist Nico Abondolo in a program including G Minor String Quintet by Mozart and Quintet for Winds and Strings by Prokofiev.

Highlights of the 2006/07 season include three world premieres commissioned by the Dilijan Series, appearances by distinguished musicians such as Ani Kavafian, Paul Coletti, Robert Thies, and Norman Krieger, among others. The light-hearted holiday program in December features guest appearance by bass virtuoso and storyteller Richard Hartshorne ("Dobbs"). In January, Gaudeamus International Competition winner and Grammy nominee soprano Tony Arnold

presents György Kurtág's monumental Kafka Fragments (1985) for voice and violin, with Artistic Director Movses Pogossian on the violin. The March program welcomes Apple Hill Chamber Players, known across the globe for their high quality music making, as well as their heralded "Playing for Peace" initiative. The final concert of the season, in commemoration of the 92nd anniversary of the Armenian Genocide, features world-renowned violist Kim Kashkashian in a program of music by Tigran Mansurian.

Founded by members of the Glendale, California-based Lark Musical Society, the Dilijan Chamber Series is dedicated to showcasing masterpieces of Western classical music, as well as popularizing Armenian chamber music. Tickets for each concert are available by calling (818) 572-5438, or at the door. Inquiries can be addressed to press.dilijan@larkmusicalsociety.com, or movses.dilijan@larkmusicalsociety.com.

Zipper Concert Hall, The Colburn School of Performing Arts Address: 200 S. Grand Ave., downtown Los Angeles (www.zipperhall.com)

"A Shameful Act"

Continued from page 3

state of the art in this field? and is sure to take its place as a classic and necessary work on the subject.

Taner Akçam, a sociologist and historian, was born in Ardahan province, Turkey, in 1953. He was granted political asylum in Germany after receiving a ten-year prison sentence in Turkey for his involvement in producing a student journal, which resulted in his adoption in 1976 by Amnesty International as a prisoner of conscience. He is the author of

eleven scholarly works of history and sociology, as well as numerous articles in Turkish, German, and English. He currently teaches at the Center for Holocaust and Genocide Studies at the University of Minnesota and with the International Institute for Genocide and Human Right Studies, Toronto.

Taner Akçam, *A Shameful Act: The Armenian Genocide and the Question of Turkish Responsibility*. New York: Metropolitan Books, 2006, 483p. ISBN-13:978-0-8050-793-6.

Hardcover \$30.00US, \$40.00Can.

Armenian Independence Day Celebration at the Armenian Nursing and Rehabilitation Center in Emerson, New Jersey

It was a fabulous day at the Armenian Nursing and Rehabilitation Center on Thursday September 21, 2006. The Home celebrated the 15th anniversary of Armenia's Independence from the Soviet Union.

The day began as it does every morning with Armenian coffee. The home's residents were blessed with a donation of choyrag. Zvart Balikjian, a member of the "Friends of the Armenian Home" recited poetry, sang beautiful Armenian songs, and told stories to the residents in their native Armenian language. Maggy Petrosian, RN, CDP read a few Armenian poems and Andy Torigian President of the Home and Chairman of the Board gave welcoming remarks and recited a short Armenian poem he had learned from childhood.

Before lunch a blessing was given by Reverend Bozoian, of Sts. Vartanantz Church, Father Arnak, retired priest of St. Thomas Church, and Father Bohajian, of St. Leon's Church. A delicious Armenian lunch followed as the residents feasted on leg of lamb,

Sheppard's Pie, Salad, Cracked Wheat Pilaf, and green beans. The meal was completed with fresh fruit and baklavah. The choice of drink for the day was tahn.

The afternoon and evening were filled with Armenian music. Live entertainment was provided by two fabulous Armenian entertainers. It was certainly a memorable moment when one of our family members took to the microphone while being accompanied by the pianist. The residents thoroughly enjoyed listening to their Armenian melodies and verses. There is nothing more heart warming than listening to and remembering musical notes that make our residents feel touched. Long live Free and Independent Armenia.

American University of Armenia Celebrating 15th Anniversary

Continued from page 3

structure, a western business hotel to attract investment, and diplomatic interventions with all levels of government and the global business communities. Through the generosity of Vartkes and Jean Barsam, the former landmark Hye Business Suites Hotel is now AUA's Barsam Building, affording the opportunity to house visiting faculty and students, as well as provide rental income for university operations. The Barsams' contribution to AUA's Computer Information Sciences program has been important to the entire university. These and many other gifts over the years complemented Vartkes Barsam's years of devoted service and guidance to AUA. The entire University community mourns the recent death of Vartkes and joins with countless others across the world in expressing its sympathy and appreciation to Jean and to all the Barsam family.

Also to be honored for years of dedicated service, vision and generosity to the University are Jerry and Pat Turpanjian. AUA's Turpanjian Center of Policy Analysis has long been a valued research arm for Armenia and key to the advancement of the University's School of Political Science and International Affairs. The Turpanjian Family Scholarship and Student Loan Program funded through AUA has enabled more than 800 Armenian students who couldn't otherwise afford higher education to attend the various universities located throughout Armenia. The Turpanjians also supported AUA's photovoltaic solar renewable energy system and other projects. Today, the Turpanjian Rural Development and Adult Education Program seeks to expand the benefits of AUA across all of Armenia and Karabagh

through a unique economic development project that combines adult education with direct assistance in business development. This Program will have a transforming effect on the health and well being of Armenians wherever located. The tangible benefits of the generosity of Jerry and Pat Turpanjian are having a direct impact in the lives of Armenians and in the future of the country and the region.

AUA's 15th anniversary celebrates the great vision of AUA's founders, and the dedication of its many supporters. The philanthropic efforts and generous donations of all of the supporters of AUA will be honored in addition to recognition of the Barsam and Turpanjian families. All have contributed to 15 years of accomplishment and a brighter future for Armenia.

Moving forward, AUA is now constructing a new, state of the art, academic facility, the Paramaz Avedisian Building. To meet the growing needs of AUA's student body and faculty, and to reflect the increased enrollment anticipated for an accredited American university, the Avedisian Building will add modern classrooms, laboratories, lecture halls, conference and seminar rooms, an auditorium, a café with a terrace, and even a gallery. The 15th anniversary celebration will help fund the efforts to complete, furnish and equip this exciting new facility.

It is with great hope that the Armenian community will come together for this worthwhile cause and celebration. Your support and attendance for this event will help continue the vision that was realized fifteen years ago and which continues to move AUA to new levels of accomplishment, ensuring a brighter future for Armenia and all its people.

Nellie Arslanian

ՏԵՍԱԿԵՏ

ԴԱՌՆ ԸԵԳՆԱՆՔԻ ՆՄՈՅՇՆԵՐ

ՀԱՅԿՆԱԳԳԱՇԵԱՆ

Ժամանակն ու պայմաններն են որ կը ծնին գրողի ու գրականութիւնը եւ գրականութեան տեսակը (ժանր): Ահաւոր երկրաշարժէ ազատած գրող մը չի կրնար կատակերգութիւն գրել: Աղէտը, տառապանքը եւ առհասարակ դժուարութիւնները գրողին հետ կը ծնին նաեւ անոր պարտաւորութիւնը՝ ժամանակին ու պայմաններուն երգիչը ըլլալու: Հեքիաթային ծծծծծ մը նստած նորահաս աղջիկն ու տղան, որոնք բնութեան գեղեցկութեան մէջ թռչուններու համանուագը ունկնդրելով գիրար կը վայելեն, չեն կրնար ողբերգութիւն մը երկնել, անոնք ատակ են քնարերգութեան:

Այս խոհերուն մղուեցայ մտածելով հայրենիքի ներկայ տխուր իրականութեան մասին, անոր ցոլացումը տեսնելով հայրենի մամուլին մէջ: Այդ տխուր իրականութիւնը շրջելու կամ բարեփոխելու անգործութեան դիմաց՝ հայրենիքի մէջ զարգացում արձանագրեց դառն հեղնանքի հարուստ գրականութիւն մը: Անոր նմոշները տեսնելու համար բաւական է աչք նետել մի քանի թերթերու վրայ, օրինակ բերելով բազմաթիւ ամիսներ առաջ հրատարակուած նման յօդուածներ՝ «Չորրորդ իշխանութիւն»ի, «Իրաւունք»ի եւ կամ «Հայկական ժամանակ»ի մէջ: Կ'արժէ լուսարձակի տակ առնել մէկ հատը անոնցմէ, որ յատկացուած էր Հայաստանի գլխաւոր դատախազ Աղուան Յովսէփեանի իւրաքանչեւ մէկ մտադրացումին՝ միասնական շուրջպար պարելու Արագածի շուրջ, աշխարհին ցոյց տալու համար հայ ժողովուրդի միասնականութիւնը: Նա որոշել է, որ իրար հետ պիտի միասնանան օլիգարխներն որ նրանք, ու նոյն այդ օլիգարխները զրկողների դիմաց օրը 16 ժամ աշխատացնում են. ոստիկաններն ու նրանք (ժողովուրդը) ում այդ նոյն ոստիկանները ուետինի մահակներով ծեծում են», եւ կը շարունակէ, - «Բայց միասնութեան շուրջպարը... կարող է լուրջ խթան դառնալ (նաեւ) Հայաստանի տնտեսական զարգացման... Այսպէս, շուրջպարը զարկ պիտի տայ Հայաստանի գլխարկագործութեան ու սպազրական գործին: Կարուելու են 16,000 նարնջագոյն գլխարկներ, սպուելու են շուրջպարի մասնակիցի վկայականներ ժողովուրդին բաժանելու համար: Ի հարկէ փողով: Մի խօսքով, ինչպէս Քոչարեանը կ'ասէր. Նոր աշխատատեղեր, եւայլն:

Բայց դառն հեղնանքի, երգիծանքի գիտելի գործոցը հետեւեալ տողերուն մէջն է. (Այս շուրջպարին պատճառով) «Գիւղատնտեսութիւնը թուիչքաձեւ աճելու է...: Նաեւ մորթուելու է 12,000 ոչխար, իսկ դա նշանակում է որ գիւղացիների սոցիալական վիճակը կտրուկ լաւանալու է: Երկրորդ, մի ամբողջ օր մնալով բաց երկինքի տակ, 160 հազար մարդ պարարտացնելու է Արագածի լանջերը: Ինքն անկասկած, ազդելու է ապագայ բերքատուութեան վրայ:

«Շուրջպարը զարկ տալու է նաեւ հայրենի առողջապահական համակարգին: Պատկերացրէք, 160 հազար մարդ կիզիչ արեւին տակ, յայտնի չէ ինչի վրայ եկած ինչ միս են ուտում...: Անկասկած յաջորդ շաբթուայ ընթացքում բժիշկները յաճախորդների պակաս չեն զգայ: Իսկ դա, ինչպէս Քոչարեանը կ'ասէր, նշանակում է նոր աշխատատեղեր...»:

«Այս բոլոր շահաւէտ գործառ-

նութեանց զուգահեռ՝ պարզ կը դառնայ նաեւ, թէ Հայաստանում քանի մարդ է համաձայն, որ գլխաւոր դատախազը իրենց օգտագործի որպէս Դեկարացիա, իսկ նրանք, ովքեր համաձայն չեն, իսկոյն կը յայտնուեն դատախազի սեւ ցուցակում եւ կ'ընկալուեն որպէս ռեժիմի պրոթենցիալ թշնամիներ... եւ միշտ պիտի լինեն ոստիկանութեան ուշադրութեան կեդրոնում, իսկ դա, ինչպէս Քոչարեանը կ'ասէր, նշանակում է նոր աշխատատեղեր:

Հիւմըրը, երգիծանքը այնքան դառն է որ կարելի է լալ, փոխանակ խնդալու:

Հայ կեանքը Հայաստանի մէջ երբեք այսքան տխուր չէր եղած, մանաւանդ, այդ վիճակը երբեք այսքան չարութեամբ չէր օգտագործուած՝ բարոյապէս ու նիւթապէս: Դար մը, կամ աւելի առաջ, Պոլսոյ եւ Գաւառներու ազգային կեանքը եւս, ի հարկէ, ունեցած են իրենց քննադատելի եւ երգիծական տխուր կողմերը, սակայն, այդ ժամանակէն ու պայմաններէն ծներ են նաեւ ազդարարող ու խարազանող ոստիկաններ՝ յանձինս Յակոբ Պարոնեանի եւ Երուանդ Օտեանի, որոնք դառն հեղնանքի ու երգիծանքի

գիտելի գործոցներ երկներ են, ինչպէս «Ազգային Ջոջերն» ու «Ընկեր Փանջուռնի»:

Հայաստանի ներկայ ազգային-պետական կեանքը առատ նիւթ կը հայթայթեն նման գրականութեան մը համար, սակայն, տակաւին փոքր կամիթներէ անդին չունեցաւ ան: Որքան ալ ճիշդ ու դիպուկ կերպով կը բնութագրուին յանցագործները, սակայն, չգտնուեցաւ մէկը, որ Պարոնեանի նման կարենար տալ հայ Ամերիայի մը ամբողջական կենսագրութիւնը՝ «Մզկիթ մը շինեց» երկու բառով:

Անցնելով սփիւռքահայ կեանքին, հոն եւս խարազանող ոստիկաններու բացակայութիւնը զգալի է հետզհետէ զարգացող աղմկարարութեան, կողմնակալութեան, չափազանցութեան եւ կամ անտեսումի ու չափանիչներու խախտումին դիմաց: «Մերն է, ուրեմն լաւ է» մտայնութիւնը մակընթացութեան մէջ է: Առաջ եթէ «Մերն է» հասկացողութիւնը կուսակցական գուճաւորում ունէր, հիմա շատ աւելի մանրուած իմաստ ունի՝ զգենալով ազգականական, բարեկամական եւ հայրենակցական գուճաւորում: Հերիք է որ ինդրոյ առարկայ անձը վերոյիշեալ խմբաւորումներէ մէկուն պատկանի՝ բանախօսը, անշուշտ ինք

ալ նոյն խումբէն, ալ թափ կու տայ լեզուին՝ փառաբանելու համար մեծարեալին ունեցած ու չունեցած բարեմասնութիւնները եւ չափազանցելով այնքան՝ որ համակիրներուն իսկ դժգոհութեան պատճառ է:

Այս բոլորը կը մղեն եզրակացնելու որ սփիւռքահայ կեանքը անտէր ու անղեկ մնացած է. լաւագոյն պարագային, տէր կանգնողները զայն կը ղեկավարեն իրենց սեփական շահերուն համաձայն, մակերեսային կերպով եւ իրենց նեղ դիտանկիւնէն տեսնելով, եւ հետեւաբար, յաճախ սայթաքելով: Օրինակ, յայտարարել թէ հայ ըլլալու համար անհրաժեշտ չէ հայերէն գիտնալը, կամ, հայ վարժարաններ փակել, ինչպէս Մելգոնեան կը թակահար հաստատութիւնը:

Ժամանակը եկած է, եթէ ուշ չէ արդէն, որ Սփիւռքը եւս ունենայ Հայաստանի հիւմըրիսթներուն նման կամեցողները, եւ ազգայնաս մեծ սխալները խարազանողները՝ Յակոբ Պարոնեանի եւ Երուանդ Օտեանի խտուրթեամբ: Եւ մեր մամուլը պէտք է ուրախութեամբ հիւրընկալէ նման գրութիւններ, ի շահ մեր բարձրացումին, եթէ նոյնիսկ այդպիսի յօդուած մը հրատարակող թերթի մը խմբագրութիւնը համաձայն չըլլայ արտայայտուած միտքերուն:

Թէքէեան Մշակութային Միութեան
Հիմնադրութեան 60-ամեակին առիթով
ԹՄՄ, Փասապինա-Կլէնսփել Մասնաճիւղը
Կը ներկայացնէ

Հովանաւորութեամբ Թեմիս Բարեխնամ Առաջնորդ
Գերաշնորհ Յովնան Արք. Տէրպէրեանի

Նիւ Եորքի Սբ. Վարդան Տաճարի
Շուշի Պարախումբը
Իր Անդրանիկ Միակ Ելոյթով Լուս Անճելուսի Մէջ
Պարուսոյց – Գեղարուեստական Դեկավար
Սեդա Փասապեան-Քանթարճեան
Մասնակցութեամբ
Սիրուած Երգիչ Յովիկ Գրիգորեանի
եւ երաժշտական Դեկավար Անդրանիկ Մուրապեանի

Տեղի Կ'ունենայ
Կիրակի, 3 Դեկտ. 2006-ի երեկոյեան ժամը 4:00-ին
Փասապինա քաղաքի Գոլէճի Մէքսըն
հանդիսասրահին մէջ
1570 E. Colorado Blvd., corner of Hill street
(Parking For \$ 1.00 Is Available In The Structures On Bonnie & Hill Streets)
Տոմսերու արժէք: \$50, \$40, \$30, – \$20

Տոմսերու համար հեռաձայնել հեպտեալ թիւերուն:
Գրապրոն Պերճ : 818-244-3830
Ապրիլ Գրապրոն : 818-243-4112
Մարալ Դապարեան : 626-296-2921 8.00am-1.00pm.

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀՈԳԵՔԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԴՈԿՏ. ՄԵՍՐՈՊ ԲԱԼԱՅԵԱՆ

Նախ ճշտենք այս երկու բառերի իմաստը եւ ընդգծենք դրանց սահմանները, ամեն տեսակ թիւրիմացութիւն կանխելու համար:

Հոգեբանութիւն ասելով, հասկանում ենք՝ գիտութիւն մարդկային կեանքին վերաբերող այն երեւոյթներին եւ ինդիւիդուալ մասին, որոնք դուրս են մտում ֆիզիքական, ֆիզիոլոգիական բնագաւառներին:

Թէպէտ գիտենք, որ ֆիզիքական-ֆիզիոլոգիականը եւ հոգեբանականը փոխադարձաբար ազդում են իրար վրայ, բայց, ուրիշ էլք չունենք, պարտադրաբար, թէկուզ արհեստականօրէն (աւելի ճիշտ՝ պայմանադրական կարգով, ինչպէս գիտութեան՝ բոլոր ճիւղերում) պիտի հոգեբանականի իմաստը յստակօրէն, շատ պարզ կերպով, ճշտենք եւ անջատենք լրիւ, ֆիզիքականից, ֆիզիոլոգիականից, որպէսզի երբ խօսուում է հոգեբանական այսինչ առանձնաշատկութեան մասին, դա հասկացուի ճիշտ այնպէս, ինչպէս հասկանում ենք արդի հոգեբանութեան մէջ եւ ոչ թէ իւրովի, կամ այնպէս, ինչպէս երբեմն թիւր եւ սխալ ձեւով են հասկանում հոգեկանին վերաբերող ինդիւիդուալները:

Ուրեմն, այսպէս՝ հոգեբանական գիտութիւնը խօսում է, առաջին հերթին, թէ ինչպէս ենք մենք իմացութիւն ձեռք բերում արտաքին աշխարհի մասին, կեանքի մասին (իմացական հոգեբանութիւն), ինչպէս ենք մտապահում այդ իմացութիւնը (Յիշողութեան հոգեբանութիւն), ինչպէս ենք կարողանում այդ իմացութիւնը հարստացնել (Ուսուցման հոգեբանութիւն), ինչպէս ենք կարողանում օգտագործել այդ իմացութիւնը (Կիրառական հոգեբանութիւն), ինչպէս կարող ենք այդ իմացութիւնը փոխանցել ուրիշներին, օրինակ՝ նոր սերնդին (դաստիարակչական-ուսուցողական կամ մանկավարժական հոգեբանութիւն):

Բայց մարդը, ինչպէս գիտենք, միայն միացական էակ չէ. նա ունի նաեւ զգացմունքներ, յոյզեր, յուզումներ եւ նման հոգեվիճակներ (Զգայական եւ յուզական հոգեբանութիւն):

Իսկ ինչ ենք հասկանում «գրականութիւն» ասելով:

Գրականութիւն, այսինքն արուեստի այն ճիւղը, որն արտայայտուում է լեզուով, բառերով, խօսքով:

Իսկ արուեստ ասելով՝ հասկանում ենք առաջին հերթին, գերազանցապէս՝ յօրինում, ստեղծագործութիւն: Ինչ որ կրկնողութիւն է, ընդօրինակում է, ուրեմն արուեստ չէ:

Այս յօդուածում խօսում ենք, ոչ թէ ամէն ստեղծագործութեան մասին, այլ՝ գեղեցիկ ստեղծագործութեան, այսինքն մէկ խօսքով, գեղարուեստական գրականութեան մասին:

Ուրեմն, այս յօդուածի մէջ չի մտնում օրինակ լրագրութիւնը (Journalisme), բառի նեղ իմաստով անշուշտ, որովհետեւ եթէ գեղարուեստական ակնարկի ձեւով լինի, նորից արուեստ կը դառնայ, ինչպէս անում էին յաճախ Հրաչեայ Քոչարը (Հայաստանցի գրող) եւ Իլիա Էրենբուրգը (ուսաստանցի գրող) ուղմանականից, շրջ համաշխարհային պատերազմի ընթացքում:

Մեր նիւթի մէջ չեն մտնում նաեւ յուշագրութիւնը եւ հրապարակագրութիւնը: Չնայած, շատե-

րը, դերասանապետ վահրամ Փափագեանի լոյս տեսած յուշերին էլ գեղարուեստական արժէք են տալիս: (Մանաւանդ, նրա «Յետադարձ Հայեացք»-ի գրքին):

Հին դարերից սկսած գեղարուեստական գրականութեան մէջ, մարդու հէնց առաջին փորձերին հոգեբանութիւնը ներկայ է բացառապէս եւ բացարձակ կերպով իւրաքանչիւր յաջողուած գրական երկի մէջ:

Խորանի մէջ (անյաջող գրական գործեր) մեծ մասամբ հոգեբանութիւն կամ ներկայ չէ, կամ եթէ ներկայ է, ապա խիստ խեղաթիւրուած ձեւով:

Ինչո՞ւ այս ճակատագրական-կատեգորիկ եւ անխուսափելի ներկայութիւնը: Դա բխում է հէնց գեղարուեստական գրականութեան էութիւնից:

Ասացիք, գրական երկը յօրինում է, ստեղծագործութիւն է. ուրեմն, արուեստագէտի գործը մի տեսակ աստուածային գործ է:

Յովհաննէս Շիրազն է յայտարարում՝

«Ես բանաստեղծ եմ, Երկնքի որդին».

Սակայն միւս կողմից, յօրինողը՝ բանաստեղծ կամ արձակագիր, Աստուած չէ, մարդ է:

Քանի որ մարդ է, ուրեմն, անխուսափելիօրէն ստեղծագործում է, կամայ, ակամայ, ըստ հոգեբանական օրինաչափութիւնների:

Հիմա, կամ ինքը տեղեակ է այդ բանին, կամ անտեղեակ...

Ուղեղը, մարդու անհատականութիւնը (արուեստագէտ, կամ ոչ, ենթակայ է այդ երկաթեայ օրինաչափութիւններին):

Անշուշտ, այս բոլորը, բնականոն (նորմալ) պայմաններում:

Ոչ բնականոն պայմաններում, (աննորմալ) նոյնպէս, ուղեղը կարող է ստեղծագործել, բայց ոչ թէ գրական երկ, այլ գառանցանքներ (de lire) եւ արդէն դա վերաբերում է հոգեբանութեան մի ուրիշ ճիւղին, որի գլխաւոր նիւթն է՝ «աննորմալ մարդկանց եւ երեւոյթների հոգեբանութիւնը»:

Նոյնը կարելի է ասել նաեւ բնագաւառութեան (me taphysique) մասին: Այդ բնագաւառներում եւս հոգեբանութիւնը, հոգեվերլուծութիւնը եւ հոգեբուժութիւնը կատարել են ակնառու առաջադիմութիւններ, որոնց շնորհիւ այդ գառանցանքները կարող են համապատասխան մեկնաբանման արժանանալ: Բայց դա առանձին նիւթ է:

Վերադառնալով մեր բուն նիւթին, աւելացնենք, որ այս բոլորը ինչ ասացինք, ինդրի միայն մէկ կողմն է, հիմնուած այն փաստի վրայ, որ արուեստագէտ հեղինակը, ինքը մարդ է եւ ենթակայ հոգեբանական գիտութեան օրինաչափութիւններին: Ուրեմն, այդ բանաստեղծ-մարդը, երբ ստեղծում է գրական երկը, այդ երկում երեւան է բերում կամայ թէ ակամայ, իր եսը, այդպիսով թէ՛ ինքը եւ թէ՛ իր ստեղծագործութիւնը ենթակայ եւ մեկնաբանելի են, միայն հոգեբանական բանաձեւերով:

Մի ուրիշ նոյնքան կարեւոր կողմն այս ինդրի, այն է, որ նորմալ պայմաններում, իւրաքանչիւր հեղինակ գրում է ընթերցողի համար: Որոշները կարող են ասել՝ «Ես գրում եմ միայն ինձ համար». այսինքն միայն մէկ ընթերցող ունեմ, յանձին ինձ: Ի պատասխան

մենք կ'ասենք՝ հոգ չէ թէկուզ գրողը ունենայ միայն մէկ ընթերցող, նորից ենթակայ է անխուսափելիօրէն, հետեւեալ ակսիոմային, որ պիտի բացատրեմ: Որպէսզի, նա իր գրածը հասկանայ, ըմբռնի, վայելի, կամ թէկուզ ասենք, գոնէ իր վրայ թողնի մի թեթեւ էֆեկտ, դա պիտի անհրաժեշտաբար գրուած լինի ըստ հոգեբանական ընդհանուր օրինաչափութիւնների:

Այստեղ հոգեբանական օրինաչափութիւններին աւելացրի «ընդհանուր» էպիտետը:

Իրապէս, եթէ բանաստեղծը այդ ընդհանուր օրինաչափութիւնները նկատի չառնի, մէկ շաբաթ յետոյ այդ բանաստեղծութիւնը իր վրայ ոչ մի էֆեկտ չի թողնի: Ինքը իր գրած, յօրինածը չի հասկանալ: Ես դիտաւորեալ «էֆեկտ» բառն եմ գործածում, այսինքն ամենաթոյլ, ամենանուազ, մեղկ մի սպաւորութիւն. օրինակ՝ շատ թեթեւ մի թախիծ, կամ թեթեւ ուրախութիւն, կամ որեւէ թեթեւ ապրում-հոգեվիճակ:

Այստեղ ես շատ ազատամտօրէն մտեցայ գեղարուեստական գրականութեան իմաստին եւ փիլիսոփայութեանը, բաւարարուելով տարտամ մի հոգեվիճակով՝ էֆեկտ:

Եթէ ոչ, արդեօք գրականութեան առաքելութիւնը միայն էֆեկտ ստեղծե՞լն է ընթերցողի ներաշխարհում:

Ապա, ո՞ւր մնաց գրականութեան մարդկային, համամարդկային, գաղափարական, հայրենասիրական, դաստիարակչական եւ գլխաւորը՝ պատգամային առաքելութիւնը:

Ներկայիս ամենայնախոհ, ամենադեմոկրատ մարդիկ ընդունում են, որ իւրաքանչիւր գրական երկ պիտի ունենայ իր պատգամը: Բայց ես շարունակում եմ խօսքս, էֆեկտի մարդու եւ ոչ թէ գրականութեան բարձրագոյն առաւելութիւնների մասին:

Ամենածայրահեղ օրինակը վերցնենք, որպէսզի լրիւ պարզ լինի, թէ գրականութիւնը, չի կարող մի վայրկեան անգամ հոգեբանութեան բարեբար եւ ճշունդ ծանրութիւնից դուրս գալ:

Մեր ամենաբնական, ամենաստորին (գիտական առումով, ոչ թէ բարոյական) հակումների վրայ էլ ազդելու համար, դարձեալ հասկանալի բառեր եւ հնչիւններ են հարկաւոր: Այսինքն, ընդհանուր լեզուն պիտի գործածէք:

Որոշ նորարարներ, օգտագործելով «հոգեվերլուծութիւն» կոչուած, Ֆրոյդի ուսմունքի մէջ գործածուող, «անգիտակցական» (Inconscient) գաղափարը, ասում եւ պնդում են, թէ՛ «մենք գրում ենք ընթերցողի «անգիտակցականի» վրայ ազդելու համար: Այդ պատճառով մենք չենք ենթարկում մարդկային գիտակցականին վերաբերող եւ մարդկային բանականութեան կողմից պարտադրուած չափանիշներին, Փիաթէի ասելով «Սխեմաներին»:

Այս խօսքը ճիշտ չի կարող լինել, քանի որ ձեր գործածած բառերը, առաջին հերթին (հէնց Ֆրոյդի խոստովանութեամբ), պիտի ազդեն եւ ընկալուեն մեր «գիտակցականի» (conscient) վրայ, յետոյ անցնեն «անգիտակցականին»:

Բառը, առաջին հերթին հնչիւն է, մեր ուղեղի համար, նոյնպէս բառերից կազմուած նախադասութիւնը, բայց եթէ դրան կցուած չլինի որոշակի իմաստ, դա չի ընկալուում եւ երբ ընկալուեց երբեք

չի անցնի անգիտակցականին (չափահաս նորմալ մարդու մօտ):

Իսկ վաղ տարիքի երեխայի մօտ (օրինակ՝ 6 ամսականից մինչեւ 2 տարեկան), այո, որպէս ստակ ձայնային էֆեկտ, կարող է անցնել անգիտակցականին եւ այնտեղ խուճապ ստեղծել:

Բայց արդեօք, այդպիսի նորարարները դրանք գրում են երկու տարեկան երեխաների համար եւ նրանց ուղեղներում խուճապ եւ աւելորդ ու վտանգաւոր անգամագ հնչեցնելու համար:

Անտարակոյս, նրանք «ոչ» կը պատասխանեն այս հարցին: Ի դէպ, մենք հոգեբանական տարրալուծաբանութեան կարողացել ենք, անտակտ եւ ժխորային ձայներ ստեղծելով, անձկութեան, ստրեսային ծայրահեղ հոգեվիճակ ստեղծել մկներին մօտ, որոնցից մի քանիսի մօտ, նոյնիսկ սրտի կաթուածի է յանգել:

Միջանկեալ ասենք, որ ներկայումս, ինչպէս գիտենք, մեծ քաղաքներում արժարժուում է ո՛չ միայն ամենի պայքար օդի ապականութեան, այլ նաեւ ձայնային ապականութեան դէմ:

Նոյնիսկ, գրական իմաստով (alliteration) ձայնային էֆեկտ ստեղծել փորձող բանաստեղծներն եւս, թէ աշխարհում (օրինակ՝ Փոլ Վեռլենը՝ Ֆրանսայում) եւ թէ հայերիս մօտ (Վահան Տէրեանը, գործիւնակ), շատ հետեւանք եւ շատ հետեւորդներ չունեցան: Վահան Տէրեանի աշնային երգերի մէջ՝ «աշնան մշուշին, շշուկ եւ շրշիւն», չնայած որ մի քիչ էլ հաճելի են հնչում ականջին (քանի որ այդ շ-երի կրկնութիւնը մի քիչ չի շեղում է աշնան ձայնը), այդուհանդերձ գրականութեան մէջ շօշափելի հետքեր չ'ընդհանրեցին:

Հետագրքեր է նշել, որ նոյնը մօտաւորապէս կրկնուեց երաժշտութեան աշխարհում:

Տարիներ առաջ Եւրոպայում մեծ ազդուկ հանեց Շտոկհոլմից իր արտառոց երաժշտութեամբ, որ բաղկացած էր մի երաժշտական քննադատի դիպուկ խօսքերով երկու բանից. առաջին՝ բացարձակ լուռութիւնից եւ երկրորդ՝ ճաքած դոյլերի բախումից առաջացած ձայներից, որ պարզ է, ոչ մի ընդառաջում չգտաւ եւ հիմա, խօսք անգամ չկայ նրա մասին Եւրոպայում:

Բայց դեռ կայ մի ուրիշ կողմ, այս կարեւոր ինդրի:

Հին դարերից մնացած արուեստի նմուշները՝ հին Եգիպտոսից (4-5 հազար տարի առաջ), Յունաստանից (2500 տարի առաջ), Հայաստանից (2000 տարի առաջ) առնուած «Գողթան երգեր» գործիւնակ) մեզ ցոյց են տալիս եւ վկայում, որ այդ հին ժամանակներում եւս, գրողը, բանաստեղծը, գուսանը գիտէին որ իրենց յօրինուածքը պիտի լինի ճշմարտանման, անմիջականօրէն մատչելի, եթէ ոչ, մարդկանց չի յուզի, ո՛չ մի ազդեցութիւն չի թողնի, հետեւապէս ընթերցող, ունկնդի՛ր, դիտող չի ունենայ:

Բոլորը այս կէտը լաւ գիտեն եւ գրականութեան տեսութեան մէջ կարգում ենք այս անհերքելի սկզբունքը, որ գեղարուեստական գործը, առնուած պիտի ճշմարտանման լինի, որպէսզի համոզիչ լինի, եթէ ոչ իր առաքելութեան եւ կոչումին չի ծառայի:

Մենք սիրում ենք եւ հիանում համաշխարհային գլուխ գործոցներով. նրանք երբեք չեն հնանում, ժամանակավրէպ չեն դառնում, որովհետեւ ճշմարտանման էին:

(Շարունակելի)

ՀԱՅ ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
ARMENIAN ATHLETIC ASSOCIATION

JOIN US IN CELEBRATING

85th

**ANNIVERSARY
 DINNER-DANCE**

ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Saturday

November 11, 2006

8:00 PM

PERFORMING LIVE

**HAROUT
 PAMBOUKJIAN**

& DJ TRONIX

**Verdugo Hills Country Club
 400 W. Glenoaks Blvd., Glendale**

For Info Call
626-429-8366

ՊԱՏԱՌԻԿՆԵՐ ԻՄ ՅՈՒՇԵՐԻՑ

ԱԻՑՏԻՍՆԱԶԱՐԵԱՆ

1930-31 թուականներին Արաքի շրջանի մէջ գտնուող Քեազազ գաւառի ամենամեծ եւ զուտ հայաբնակ գիւղը Քալաւան էր: Արեւմտեան կողմից կից է Ազնա գիւղին, որն այսօր է իր կանաչ եւ գեղատեսիլ դաշտերով եւ լեռներով: Արեւելեան կողմում է Աքբարաբազ գիւղը: Ժողովուրդը ապրում էր հանգիստ եւ խաղաղ պայմաններում: 1927 թուից սկսեցին մեր շրջանները այցելել մի շարք տարագիր մտաւորականներ եւ ուսուցիչներ, որոնք 1920 թուականին հասել էին Թաւրիզ: Դրանք մեր շրջանի հայոց դպրոցներում սկսեցին պարապել հայ աշակերտուհիների հետ, սովորեցնելով հայոց լեզուն եւ պատմութիւնը: Դրանցից չիլեմ Պրն. Չաք-տէոսին, որն յետագային 1935 թուին Ատրպատականի ժամանակի առաջնորդ Մելիք Թանգեան Սրբազանի ձեռամբ օծուեց քահանայ: Այդ ուսուցիչներից չիլեմ Գեղամ Կիրակոսեանին, վարդգէս Ֆրանգեանին, Ներսէս Ներսիսեանին, Պրն. Մկրտիչին եւ իր տիկնոջը, վարդան Դաւթեանին եւ Միհրան Գրիգորեանին որն շրջանային տեսչի պաշտօնն էր ստանձնել: Նա մեծապէս յարգուած եւ սիրուած էր շրջանի հայութեան կողմից: Քալաւա գիւղում եւ միւս շրջաններում ստացուած էր Թեհրանում լոյս տեսնող հայերէն թերթերը: Արաք քաղաքի հայ բնակիչներից Մարտիրոս Ասատրեանը որն քալաւեցի էր, յաճախ գալիս էր գիւղ, իր հետ բերելով հայերէն գրքեր եւ թերթեր ու նիւթապէս շատ էր օգնում գիւղին: Նրա հայրը Շահվերդի Ասատրեանը գիւղի եկեղեցու երկար տարիների դպրապետ եւ սարկաւազ էր: Նա իր հոգեպարար ձայնով երգում էր մեր շարականները հիացնելով հաւատացեալներին: Նրա համբաւը տարածուել էր շրջանի բոլոր գիւղերում:

Քալաւա գիւղում ունէինք երկու քահանաներ: Տէր Արսէն Քհնյ. Տ. Բարսեղեանը տասնեակ տարիներ ամենայն նուիրուածութեամբ հովուեց եւ 1935 թուին, 90 տարեկան հասակում վախճանուեց: Տէր Հօր յուղարկաւորութեան եւ թաղման կարգը կատարուեցին շրջաններից եկած եօթը քահանայ հայրերի միջոցով: Խուռներամ ժողովուրդը եւ դպրոցական աշակերտները մասնակցեցին Տէր Հօր թաղման արարողութեանը: Արժանաւոր հոգեւորականի թաղումը շատ մեծ տպաւորութիւն թողեց հարեւան ժողովուրդների վրայ: Երանի յարգանքի եւ խոնարհութեան այդ զգացումները փոխանցեցին գալիք սերունդներին: Քալաւա գիւղի եկեղեցին կոչւում է Ս. Յակոբ, որն 300 տարուայ անցեալ ունի: Մեր գիւղը այսօր թէեւ հայաթափուած, բայց եկեղեցին կանգուն է: Տարին մէկ անգամ Թեհրանից եւ շրջաններից մեծ թուով հայեր այ-

ցելում են Քալաւա, եւ եկեղեցում մատուցում է Ս. Պատարագ: 1983 թուին Թեհրանաբնակ մի խումբ երիտասարդներ ի նպաստ եկեղեցու նորոգման, հանգանակութիւն կատարեցին եւ հիմնովին վերանորոգեցին Ս. Յակոբ եկեղեցին: Ինչպէս նշեցի, ժամանակին մեր եկեղեցին ունէր երկու քահանայ եւ ութը սարկաւազ եւ դպիր: Յիշեմ դրանց անունները: Սարկաւազներ՝ Շահվերտի Ասատրեան, Յակոբ Կարապետեան, Պապան Միրզախանեան, Յակոբ Հախվերդեան, Զաքոս Տէր Գէորգեան, Պապան Խուղաբախշեան, Արմենակ Սարգարեան եւ Միրաք Մինասեան:

Ինչպէս նշեցի, տարին մէկ անգամ Ս. Աստուածածնի տօնի օրը, այցելութիւն է կազմակերպում դէպի Քալաւա, եւ Ս. Յակոբ եկեղեցում կրօնական արարողութիւնից յետոյ կատարում է խաղողօրհնէք եւ հնչում են եկեղեցու զանգակները: Այդ շրջաններում եկեղեցու զանգերը իրենց հնչողութեամբ յայտնի են բոլորին: 1935 թուին Արաքի հոգեւոր հովիւ Տ. Ղազար Քահանայի ջանքերով եւ ժողովրդի նիւթական օժանդակութեամբ գետեղեցին եւ տեղադրեցին զմբէթի վրայի Ս. Խաչը որն կանգուն է մինչեւ այսօր: Նշեցի արդէն որ Բ. աշխարհամարտից շատ առաջ Քալաւա գիւղում ունէինք հինգրոսեան հայոց դպրոց, որտեղ հարիւրաւոր գեղջուկ երեխաներ ստացան հայեցի կրթութիւն: Հայ գիւղացիները ապրում էին խաղաղ ու երջանիկ: Տարին վեց ամիս աշխատում էին դաշտերում, իսկ միւս ամիսներին երբ սկսում էր ցրտաշունչ ձմեռը, մարդիկ քաշուում էին իրենց տները: Այդ ամիսներին ժողովուրդը վայելում էր իր մառաններում ամբարած բարիքները: Սկսում էին հարսանիքները: Ամէն գիշեր խումբ-խումբ հաւաքուում էին տներում, հանդիպում բարեկամներին, զրուցում, առակներ եւ հեքիաթներ պատմում: Այսպէս ամբողջ ձմեռը հայ գիւղացիները ապրում էին խաղաղ ու հանգիստ: Տարեցները պատմում էին իրենց անցեալ օրերից դրուագներ եւ յուշեր:

Չորս դար առաջ Շահ Աբասի կողմից Հայաստանից ուժով տեղահանուած մի քանի հարիւր հազար հայեր որոնք տեղաւորուել էին Սպահան, Նոր Զուղա քաղաքներում, Չարմահալ, Փերիա գաւառներում, ինչպէս նաեւ Սուլթանաբատ (յետագային Արաք) քաղաքի շրջակայքի գիւղերում, դարերով ապրեցան լեռնային այդ շրջաններում, բայց եւ այնպէս ամուր կառչած մնացին իրենց հաւատամքին, կրօնին եւ լեզուին:

Այսօր թէեւ հայաթափուած, բայց որոշ գիւղերում ապրում են քիչ թուով հայեր, որոնք պահել են իրենց ազգային դիմագիծը եւ հայկականութիւնը:

ԲԱԶՈՒՄ ԱՂՍՈՒԿ ՅԱՆՈՒՆ ՈՉԻՆՉԻ

ԺԵՆԻՍ ԲԻԱՆՔԻ

Ինչ են թողել, ինչի համար են աղմկում: Քոչրեր, եղբայրներ, մինչեւ ե՞րբ լուենք:

Երկիրը մեր հինգ հազարամեայ հողերի վերջին բեկորը, մեր ազգը, մեր երկրի ապագայ սերունդ երիտասարդութիւնը, մեր կրօնը, մեր երկրի հարստութիւնը, մեր ընտանեկան բարոյական մաքրութիւնը, օր առ օր, ժամ առ ժամ ամէն ինչ ձեռքից գնում է:

Մեր հարեւանները վաղուայ համար եաթաղաններ են սրում: Իւղտուած գրպանները փուչիկ են դառել, լայնանում են, չեն լցւում: Ուրիշ ազգի մեծերը, ամբողջ կեանքում հազիւ են կարողանում պիլիոնատէր դառնալ, մեր հայրենի դրամա-աթոռապաշտները վեց-եօթը տարում արդէն ամէն մէկը մէկուկէս պիլիոն տոլարի տէր է դարձել: Ո՞վ կը համարձակուի հարցնել ո՞րտեղից եւ ինչպէ՞ս դիզուեց: Դէ՛, մարդիկ չօ յիմար չեն, վատ լուրը շուտ է տարածուած: Խեղճ հայ ազգ, մի մասը իւղտուած է, մի մասը գլխատուած, մի մասն էլ գլուխը վրան պահելու համար լուռ ու կլում: Հայրենիքի հողը ծախուած է, ծախուած: Քոնեակը ֆրանսացուն, Նայիրին անգլիացուն, Թէլը յոյնին, ոսկին, պղինձը ռուսին, Հրազդանի Ռէկը... որ մէկն ասեմ: Դէ՛, մնացած կտորներն էլ... բա մեր իշխանաւորներն ի գո՞ւր են պայքարում աթոռները պինդ պահել, գիշերն էլ շալակում տանում սուռն:

Խեղճ Քիւրք Գրիգորեան եւ շատ ու շատ նմանները, ինչ յոյսերով մօտեցան Հայրենիքը կառուցելու: Իրենց գլխին էլ փափախ գնաց: Եւ այս բոլոր օտարները, Հայրենիքը կը շնայեցնեն, այո, յարմար առիթով էլ կը ծախեն թուրքին ըստ իրենց սովորութեան: Թող հայը պոռայ աշխարհով մէկ, որ մենք առաջին քրիստոնեան ենք, որ մենք զարգացած ազգերի շարքում ենք, որ մենք

բարձր մշակույթ ունենք, որ մենք էլ յայտնի գիտնականներ, աստղագետներ ունենք եւ ունեցել ենք, որ մեր տարեթիւր մինչեւ Յիսուսի գալը 2492 թիւն էր, որ... որ... որ... Բայց չմոռանայ պոռալու որ մենք անմիաբան ենք, որ մենք իրարու լաւը չհանդուրժող ենք, որ մեր դաւաճանները անհաշիւ են, որ հայ ազգի մէջ դիւանագէտ չի եղել, չկայ եւ չի լինի, ահա թէ ինչու ենք կորցրել մեր 360,000 եւ կորցնում ենք եւս 29,000ը: Մի նոր կէտ կայ, որ մենք վերջերս եղել ենք նաեւ դրամա-աթոռապաշտ, որ սրանց ուղեղը միայն մի աստուծոյ է պաշտում՝ ԴՐԱՄ եւ «ինձնից յետոյ ջրհեղեղ»:

Ի՞նչ ծիծաղելի յոյսերով էք սպասում նոր ընտրութիւններին: Այս անկտուտը ճիշտ տեղին է: Մի պառաւ կին աղօթում էր թագաւորի երկարակեցութեան համար: Թագաւորը լսում է գալիս է այդ պառաւի մօտ ու հարցնում «ես որ այսքան չար ու դաժան թագաւոր եմ, ինչո՞ւ ես աղօթում իմ կեանքի համար», պառաւը պատասխանում է «Տէր թագաւոր, ես աղօթեցի որ քո հայրը մահանայ եւ դու եկար, հօրիցդ աւելի չար ու դաժան եղար, վախենում եմ քո որդին էլ քեզնից աւելի դաժան լինի»:

Հիմա հայ ժողովուրդն է, ազգ ու երկիր ձեռքից գնում է, պատառ-պատառ է լինում, մաղուած, քամուած, ազգը ցրուած, օտարանում, հալուած եւ պահանջում են որ Քոչարեանը փոխուի: Տօ տնաչէն, նա չեղաւ Սերժն եղաւ, նա չեղաւ յաջորդը, նա չեղաւ միւս յաջորդը: Յետո՞յ: Ի՞նչ պիտի փոխուի: Բոլորն էլ աթոռ պաշտող, ազգ ու երկիր ծախող, ուրացող, պիլիոններից չկշտացող: Աստուածատուր, երկիրը կառուցող շախմատիստին ձեռքից տուեցիք: Օրուայ ընդդիմադիրները ժողովրդից մանդատ էին պահանջում, նրան ֆիզիքապէս

Շարք էջ 18

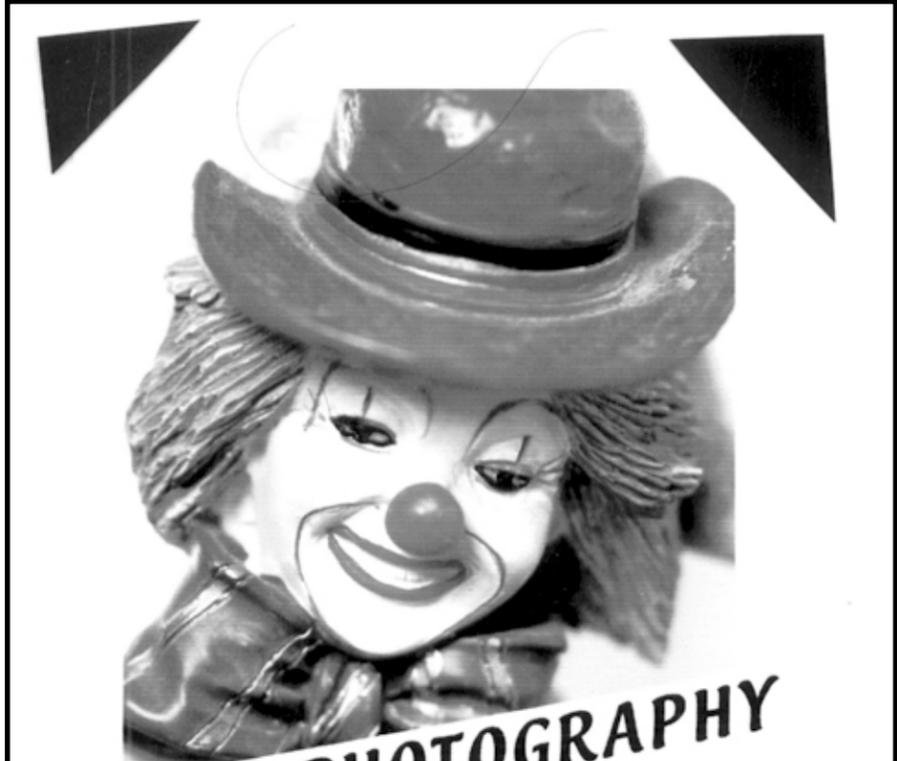
HARUT DER-TAVITIAN
License #0B28270

1807 W. Glenoaks Blvd., Suite 202
Glendale, CA 91201

Tel.: 818/502-3233
Fax: 818/502-3244
Pgr.: 818/608-9898
info@excellhye.com
www.excellhye.com

EXCEL
HYE INSURANCE SERVICES

AUTO • HOME • LIFE • HEALTH • DISABILITY • COMMERCIAL

ART PHOTOGRAPHY
JACOB DEMIRDJIAN
TEL(626)795-4493

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ■ ARMENIAN GENERAL BENEVOLENT UNION

*Բեղմնաւոր Անցեալ, Լուսաշող Ապագայ:
Proud Past, Exciting Future.*

AGBU-AYA
Alex Manoogian Center
Ladies' Committee

Invites you to attend

A
Very Special
Thanksgiving
Dinner

with a Musical Program

Saturday, November 18 - 7:30PM

AGBU ALEX MANOOGIAN CENTER
BOYAJIAN HALL
2495 E. Mountain Street
Pasadena, CA 91104

DONATION:
Adults \$35
Children 12 and under \$15

RSVP by November 10, 2006
by calling the AGBU Alex Manoogian Center
(626) 794-7942

NEW YEAR'S EVE
DINNER-DANCE

ORGANIZED BY AGBU - AYA
GLENDALE-PASADENA CHAPTER

ENTERTAINMENT
&
SURPRISES

SUNDAY, DECEMBER 31, 2006
8:00PM

AGBU ALEX MANOOGIAN CENTER
2495 E. MOUNTAIN STREET
PASADENA, CA 91104

Music by DJ Heartbeat
Catering by La Fogata

Special Program and Menu for
Children in a Separate Hall

Adults \$75
Children 12 and under \$35
Children 5 and under Free

RSVP - LIMITED SEATING
Call the AGBU Alex Manoogian Center
(626) 794-7942

AGBU CENTENNIAL SPONSORS

6131 E. Telegraph Rd. • Commerce, CA 90040 • 323.721.2100 • 714.879.2100 • commercecasino.com

Bank of Orange County is a full service bank prepared to meet the needs of both small and large businesses.

BANK of ORANGE COUNTY
Commercial Real Estate
Term Loans and Lines
Free Business Checking
High Rate Money Market

Contact:
Gus Ghusayni
Senior Vice President
411 N. Central Avenue
Glendale, CA 91203
bankoforangecounty.com
(818) 548-2720

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՖՈՒԹՊՈՒԼ

ՐԱՅ ՖՈՒԹՊՈՒԼԻՍՏՆԵՐԸ ԶԱՆՈՂԵՑԱՆ ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԷՋ

Ֆուտբոլի Հայաստանի մինչև 19 տարեկաններու հաւաքականը, Կիպրոսի մէջ ընթացող Եւրոպայի առաջնութեան ընտրական փուլի 3-րդ մրցումին 1-4 հաշիւով զիջեցին Հունգարիային եւ դուրս մնացին հետագայ պայքարէն: 7-րդ խումբի միւս խաղին Ատրպէյճանը եւ Կիպրոսը 1:1 հաշիւով աւարտեցին հանդիպումը, որը թոյլ տուաւ որ Ատրպէյճանցիներուն Հունգարիայի հաւաքականի հետ շարունակեն պայքարը յաջորդ հանգրուանին:

Հայաստանի հաւաքականը առաջին խաղին պարտութիւն կրեց Ատրպէյճանէն 1-2 արդիւնքով, իսկ երկրորդ խաղին յաղթեց Կիպրոսին 1-0 արդիւնքով:

ՇԱՒԱՍ

ՊԱՏԱՆԻ ՈՌԲԵՐՏ ԱՂԱՍԱՐԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՆՈՅԵԱՆ

Աճարեայի մայրաքաղաք Պաթումիում աւարտուեց 8-18 տարեկանների տղաների եւ աղջիկների շախմատի աշխարհի առաջնութիւնը, որին մասնակցեցին 30 հայ շախմատիստներ: Ամենայայտնողը հանդէս եկաւ 12 տարեկան Ռոբերտ Աղասարեանը՝ 9 միաւորով դառնալով իր տարիքային խմբի աշխարհի չեմպիոն:

18 տարեկանների պայքարում 8 միաւորով փոխչեմպիոն հռչակուեց Հրանդ Մելքոնեանը: Մետալ նուաճելու հնարաւորութիւն ունէին եւս 2-3 հայ պատանիներ, որոնք սակայն բաւարարուեցին լաւագոյն տասնեակ մտնելով:

Աղջիկների պայքարում Հայաստանի ներկայացուցիչները ոչնչով աչքի չընկան: Ամենաբարձր արդիւնքը ցուց տուեց 10-ամեայ Սուսաննա Գաբոեանը՝ 7 միաւորով գրաւելով 11-րդ հորիզոնականը:

ԲԱԶՈՒՄ ԱՂՄՈՒԿ ՅԱՆՈՒՆ ՈՉԻՆՉԻ

Շարունակուած էջ 16-էն

ոչնչացնելու: Եւ այս բոլոր ցաւերը, աւերները թողած մեր սիրելի գրագէտները կոյր ու խուլ ձեւանալով, քայլերով փոխելով, ուղղագրութիւն փոխելով ազգի աչքին թող են փչում, որ վերոյիշեալ բոլորը, մատերի արանքով նայենք:

Գալով նոր քայլերով, նշանակում է Հայրենիքի մնացած աղօտ սէրն էլ պոկել հայի սրտից, զգացումներից, հոգեկան վառ ապրումներից: «Մեր Հայրենիք» իր բառերով ու եղանակով շողախուած է մեր արեան իւրաքանչիւր բջիջի հետ ու մեր հոգու եւ զգացումների հետ: Դրանով է որ Հայրենիքի սէրն ու զոհաբերութիւնը կերտում է:

Ես որտեղ եւ ինչ պայմաններում էլ եղել եմ, թէկուզ TV նայելիս, միշտ ոտքի եմ կանգնել: Որի հետ էլ

խօսել եմ իմ կարծիքին են:

Առական ասում է: - Մի գիժ մի քար գցեց հորը, քառասուն խելօք հաւաքուեցին չկարողացան հանել: Հիմա մի քարը հենց մեր ուղղագրութիւն փոխելն էր, մէկ քարն էլ մեր ոգի ներշնչող քայլերով: Կարծես հագուստ է, հնացել է փոխենք: Իսկ այնտեղ, հեռուում հայրենի հողն իր բնական բերքերով ծախուում, ծախուում, ծախուում... բայց, ոչ հայրենիքի շահի համար:

Գրչի մարդիկ կամ կտորէք ձեր գրիչը կամ ոգի, շունչ տուէք հայ երիտասարդին, այս կանաչ թղթի աշխարհում: Թող մէկը առաջ գայ, քայլ վերցնի, հայրենիքը փրկելու ոտիները, գայլերի վոհմակների ճիրաններից եւ կերտի հզոր եւ անմահ Հայրենիք, քանի իմ աչքը դեռ բաց է, որ գնամ եղեռնի Ձոհերին պատմեմ:

ԱՇԽԱՏԱԻՈՐՆԵՐՈՒ ԿԱՐԻՔ

Փաստաթղթայի մէջ հաստատութիւն մը կարիք ունի աշխատատեղիներու cash register-ի վրայ: Հեռաձայն՝ (626) 833-2331:

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ ԲԱԺԱՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly

Enclosed a check for (one year) * \$50,00 for USA * \$60,00 (second class), \$ 75,00 (Air Mail) for Canada. * \$85,00 (second class), \$ 125,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----

Address: -----

City: ----- State:----- Zip Code:-----

Country: -----

Tel :----- Fax :-----

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՖՈՒԹՊՈՒԼ

ԱՆԳՆՈՅ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Անգլիոյ ֆութբոլի առաջնութեան տասերորդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

Table with 4 columns: Team 1, Score, Team 2, Score. Rows include Arsenal vs Tottenham, Liverpool vs Manchester City, etc.

Առաջատար խումբերու դասաւորումը

Table with 6 columns: Rank, Team, P, W, D, L, Points. Lists top teams like Arsenal, Liverpool, Manchester United.

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Գերմանիոյ կրմանիոյ ֆութբոլի առաջնութեան իններորդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

Table with 4 columns: Team 1, Score, Team 2, Score. Rows include Bayern Munich vs Borussia Dortmund, etc.

Առաջատար խումբերու դասաւորումը

Table with 6 columns: Rank, Team, P, W, D, L, Points. Lists top teams like Bayern Munich, Borussia Dortmund.

ԻՏԱԼԻՈՅ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Իտալիայի ֆութբոլի առաջնութեան ութերորդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

Table with 4 columns: Team 1, Score, Team 2, Score. Rows include Juventus vs Lazio, etc.

Առաջատար խումբերու դասաւորումը

Table with 6 columns: Rank, Team, P, W, D, L, Points. Lists top teams like Juventus, Lazio.

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսայի ֆութբոլի առաջնութեան տասնմէկ երրորդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

Table with 4 columns: Team 1, Score, Team 2, Score. Rows include Lyon vs Marseille, etc.

Առաջատար խումբերու դասաւորումը

Table with 6 columns: Rank, Team, P, W, D, L, Points. Lists top teams like Lyon, Marseille.

ՍՊԱՆԻՈՅ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Սպանիայի ֆութբոլի առաջնութեան ութերորդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

Table with 4 columns: Team 1, Score, Team 2, Score. Rows include Real Madrid vs Barcelona, etc.

Առաջատար խումբերու դասաւորումը

Table with 6 columns: Rank, Team, P, W, D, L, Points. Lists top teams like Real Madrid, Barcelona.

ՇԱՐԱԹԻ 27-Ը ՉՅԻՇԵԼԸ ՁԵՌՆՏՈՒ Է ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՆ

Շարունակում է 5-էն

ինչ-որ մի տեղ արտայայտուել է դրա մասին, եւ դա օգտագործուեց, որ տղայի գլխի սարքին: Մենք անհամբեր սպասում էինք, որ Նադրալեանը Յունուարին դատարան գար, եւ լիշո՞ւմ է.ք՝ Օլեգ Երուսաղեմը տեսաերիզը տարաւ Մոսկուա՝ փորձաքննութեան եւ ապացուցուեց, որ իսկապէս տաբերութիւն կա եղած տեսաերիզի եւ իրական գործողութիւնների ժամանակների միջեւ. դատարանն էլ արձանագրեց, որ կա անհամապատասխանութիւն ժամանակային առումով, իսկ այդ անհամապատասխանութիւնը ո՞վ պիտի պարզեր. Նադրալեանը, ու նա յանկարծ վերացաւ, Տիգրանը Նազարեանն էլ մեկնեց ԱՄՆ»:

Տիգրան Բախչեանն այլեւս չի հաւատում գործի բացայայտմանը. «Այսօրուայ իշխանութիւնը ահաբեկչութիւնը ոչ թէ բացայայտել, այլ կոծկել է, պրոֆեսիոնալիզմն էլ էր պակասում, ուղղմական ուստիկանութիւնից սկսած, դատարանով վերջացրած: Բայց այժմ, եթէ անգամ իշխանութեան գա այնպիսի ուժ, որն ունենայ այս յանցագործութիւնը բացայայտելու քաղաքական կամք, իր համար էլ է շատ դժուար լինելու, շատ հետքեր են վերացրել:

Երբեմն բացում եմ դատարանում արած իմ գրառումները եւ կարդում այն հարցերը, որ այդ րոպէին մէջս ծնուել են. եւ գիտէք, այդ հարցերի պատասխաններն այդպէս էլ չտրուեցին: Իմ վերջին խօսքում յայտարարեցի, որ մեղադրում եմ դատարանին անգործութեան մէջ, որովհետեւ դատարանը ոչինչ չպարզեց, որ մենք այսօր՝ դատավարութեան աւարտին գիտենք այնքան, որքան 99թ. Հոկտեմբերի 28-ին էր յայտնի, որ նոյնիսկ չպարզուեց, օրինակ, թէ Արմենակեանին ով է սպանել: Սակայն դրան դատարանը չանդրադարձաւ, իսկ Արմենակեանի կինը վրդովուեց, ասելով թէ ինչ կապ ունէք դուք իմ ամուսնու սպանութեան հետ: Սա է, առուծարի է»:

Տիգրան Բախչեանի խորին համոզմամբ, Մուշեղ Մովսիսեանն էլ պատահական գոհ չէր. «Մուշեղ Մովսիսեանը ունէր լանցանք, ինքը մասնակից էր, ես համոզուած եմ, բայց այդպէս էլ դատարանը փաստօրէն չանդրադարձաւ դրան. ամենահեշտ ձեւն էլ այն էր, որ ինքը խմէր, աւտովթարի ենթարկուէր: Աստուած մեղք չհամարի, բայց քանի որ ամբողջ դատավարութիւնը կոծկելով անցաւ իմ աչքի առաջ, դրա համար, ես ընդամէնը ենթադրութիւններով եմ խօսում, բայց հակառակ ենթադրութիւն էլ անել չեմ կարող»:

«ԻՆՔՍ ԵՍ ՓՈՐՉՈՒՄ ՅԻՇԱՍԱԿԸ ՎԱՌ ՊԱՅԵԼ՝ ԱՇԽԱՍԵԼ, ԿՐԹԵԼ»

Մեռելասէր ազգ ենք, թաղումներ պաշտող ազգ ենք, այսպէս երբեմն մեղադրում են հայ ժողովրդին իր իսկ գաւակները, եւ յայտարարում, թէ բաւական է ետ նայել, պէտք է առաջ նայինք ու առաջ գնանք. եւ հենց այս ենթատեքստում էլ կարող են տեղաւորել Հոկտեմբերի 27-ն այդքան շուտ մոռացութեան տալու մոլուցքը:

Անահիտ Բախչեանը նկատում է. «Այո, մենք պէտք է սպազային նայինք, բայց այդ մարդիկ էլ են չէ՞ մասնակցել այդ սպազայի կառուցմանը: Ետ նայելու հետ պէտք է քառապատիկ ջանք դնենք սպազայի կառուցման վրայ: Ես չեմ ասում ամբողջ օրը դրա մասին խօսենք, բայց տարին մի անգամ Հանրային հեռուստատեսութեամբ պէտք է ասուի, որ այդ սեւ օրը պառլամենտում գլխատուեց պետութիւնը: Հանրայինը նման բան չի ասի, որովհետեւ նրա կարծիքով պետութիւնը «Միասնութիւն» դաշինքը չէր, բայց իրականում հենց «Միասնութիւնն» էր: Ձի ասուում, չի արւում»:

Անահիտ Բախչեանն իր օրինակով է սպազուցում, որ պէտք է առաջ նայել: «Ես սրբօրէն իրականացնում եմ պետութեան նկատմամբ Եւրոպայի կիսատ թողած պարտականութիւնները եւ պատգամները: Անցած 7 տարիների ընթացքում ես իմ աշխատանքով եմ Եւրոպայի յիշատակը վառ պահում, գործ եմ անում, կրթում, դաստիարակում եմ սպազայի ճիշդ քաղաքացիներ, ոգեշնչում եմ երեխաներին իմ օրինակով, աշխատում, որ բացառուեն նման դէպքերն սպազայում»:

*****

3.9. Չրոյցի վերջում տիկին Բախչեանն անդրադարձաւ վերջերս ՍԱԿ խմբակցութեան ղեկավար Գուրգեն Արսենեանի յայտարարութեանը, թէ Արամ Սարգսեանի վարչապետութեան օրօք տնտեսութիւնը ոչ թէ աճել, այլ հետընթաց է ապրել. «Իհարկէ Արամ Չաւենի Սարգսեանը իմ պաշտպանութեան կարիքը չունի, բայց ես վիրաւորուել եմ այդ յայտարարութիւնից: Ինչքան պիտի մարդկային զգացմունքներից զուրկ լինես, որ մեղադրես մարդուն դրա համար: Ընդամենը 6 ամիս էր Արամը վարչապետ, ի՞նչ էր այդ ամիսներից նրա, նրա ընտանիքի, մեր երկրի վիճակը, այդ վիճակի մէջ տնտեսական աճ էր ակնկալուում: Մի իրեն դնէր այդ վիճակի մէջ. պատկերացներ, թէ ինչ է ապրել Արամ Սարգսեանը, թէ ինչ էր կատարում այդ ամիսներից երկրում, ու՞ր էր ինքը այդ ժամանակ եւ հետաքրքիր է ինչով էր զբաղուած»:

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ ԴԻԱՆԱ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆԸ

ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ ՆՈՒԻՐՈՒԿՆ Զ.Բ.Ը.Մ.-Ի 100-ԱՄԵԱԿԻՆ

Շարունակում է 7-էն

եան, Դոկտ. Մաթիու ձէնտեան, Դոկտ. Անի Մուղամեան, Ռամբլա Գրիգորեան-Ապպամօնթեան, Դոկտ. Սիրլիա Գարայեան եւ Գարօլ Ասլանեան:

Ճաշի դադարէն ետք՝ ելուցիք ունեցաւ օրուան գլխաւոր բանախօս՝ Փոլ Իկնէշըս (Պօղոս Իգնատիոսեան): Իրեն յաջորդեցին Դոկտ՝ Անի Եագճեան, Դոկտ. Յարութիւն Ալեքսանեան, Արթ. Տ. Կտրիճ քհն. Տէվէճեան եւ Դոկտ.

Միհրան Աղպապեան: Թէ առաւօտեան եւ թէ կէսօրէ ետքի զեկոյցներու աւարտէն ետք տեղի ունեցան հարց-պատասխանի աշխույժ փոխանակութիւններ հայկական մեծագոյն բարեսիրական հաստատութեան գործունէութեան եւ նոր սերունդը դիմակալող յառաջիկայի մարտահրաւէրներու շուրջ:

Իր տեսակին մէջ բացառիկ գիտաժողով մըն էր, որուն համար կը շնորհաւորենք կազմակերպիչները:

ՅԻՇԱՍԱԿԵԼԻ ՕՐ ՄԸ – «ԼԱՐՔԻ ՕՐ»Ը

Շարունակում է 8-էն

ասպարէզ կայ: Իրենք դասական, յատկապէս սրբազան երգեցողութեան մեր դեսպաններն են:

Իսկ ինչպէ՞ս նկարագրել Մոցարթի "Requiem"ը: Հրաշալի ամբողջութիւն մը կազմեցին տիրիժօր-սոլիստ, նուագախումբ եւ երգչախումբ միաւորները, որոնք ներդաշնակ կերպով շողկապուած էին իրարու: Իւրաքանչիւրը, սկսելով Մաէսթրօն, որուն մասին, ինչպէս սօլիստներու, արդէն գնահատանքով արտայայտուեցանք, հասնելու նուագախումբին եւ երգչախումբին, իրենց ձայնային եւ գործիքային ներդրումներով, մեզի տուին հրաշալի "Requiem"ը, իր ամբողջական կառուցով: Մոցարթ վստահաբար գոհ պիտի ըլլար իր գլուխգործոցի այդ օրուայ ներկայացումէն: Մեր ականջներուն եւ հոգիներուն մէջ երկար ատեն պիտի մնան "Requiem"ի տարբեր-տարբեր բաժինները, մեղմ եւ մեղեդիաւոր մուտքէն՝ "Entrance", մինչեւ հզոր "Kyrie"ները, "Dies Irae"ները, «սօլօ» բաժինները, "Chorus"ները, "Hostias"ը, մանա-լանդ "Sanctuse"ը, "Pie Jesu"ն, "Angus Dei"ը եւ վերջապէս "Lux Aeterna"ը, յաւերժական լոյսը: Այս բոլորը կատարուեցան անթերի երգեցողութեամբ, եւ պահանջուած շեշտաւորումներով, իւրաքանչիւրին լսողութեան եւ հոգիներուն մէջ փոխնիփոխ փոթորիկ եւ խաղաղութիւն ստեղծելով: Մոցարթի սրտառուչ եւ խստապահանջ այս գործը, այդ գիշեր, մեզի հրամցուեցաւ իր հիացում պատ-

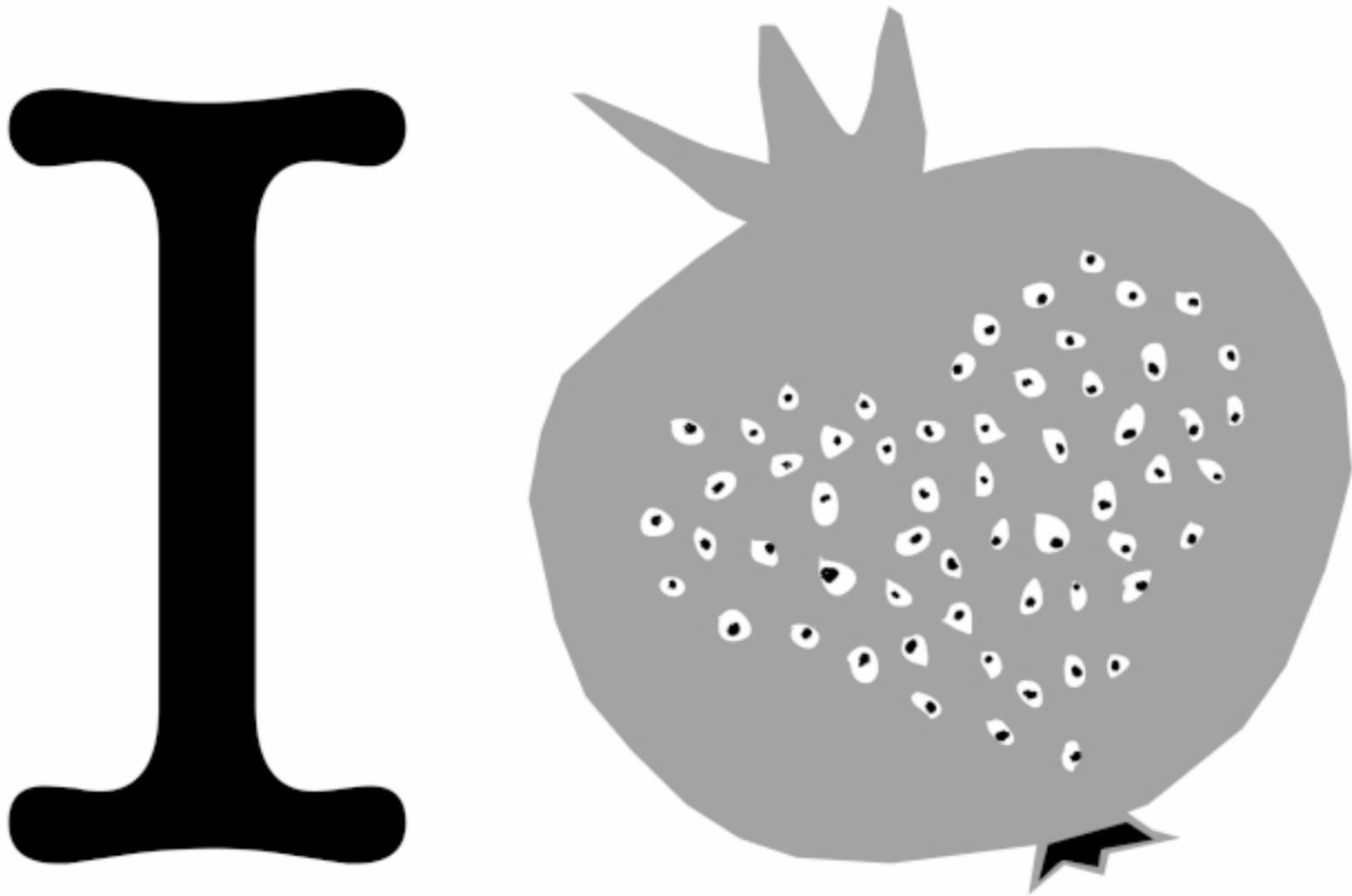
ճառող, եւ անթերի կատարող արուեստով: Երկար եւ յորնկայս ծափահարութիւններով դիմաւորուեցաւ "Requiem"ը:

Ուրեմն յայտարարի այս երեք բաժինները — Սիմոնեան, Պապա-ճանեան եւ Մոցարթ — արդէն արձանագրուած էին եւ կատարուեցան: Յայտարարէն դուրս խիստ հաճելի անակնկալ մը պահուած էր, որ դարձեալ մեր հոգիները լեցուց հարտութեամբ: Մաէսթրօ Պարտումեան յայտարարեց որ մեզի պիտի ներկայացնէ Եղիշէ Չարենցի «Ես իմ անոյշ Հայաստանի» ծանօթ բանաստեղծութեան հայրենի երգահան Տիգրան Մանսուրեանի երաժշտական ձեւաւորումը, որ պիտի առաջարկուէր իբրեւ անկախ Հայաստանի պետական նոր օրհներգը: Հրաշալի երաժշտական յօրինում մըն էր վայել թէ Չարենցի, եւ թէ Մանսուրեանի, որ, վերջին վայրկեանին կ'իմանանք թէ չէ ընդունուած: Փոքրիկ մանրամասնութիւն մը. սրահէն ներս կը գտնուէր երգահան Մանսուրեանի դուստրը, որ, վստահաբար, իր հօր փոխարէն, ունեցաւ մեծ բաւարարութիւն, ի տես հրաշալի կատարումին, եւ ներկաներու խանդավառ եւ երկարատեւ ծափահարութեան:

«Վարձքը կատար» «Լարք»ի մեծ ընտանիքի անդամներուն, նուիրատուներուն, նուագախումբի եւ երգչախումբի անդամներուն, սօլիստներուն, կազմակերպիչ յանձնախումբին, եւ ի վերջոյ, Մաէսթրօ Վաչէ Պարտումեանին, մեզի շնորհուած այս մեծ վայելքին համար:

United States Postal Service Statement of Ownership, Management, and Circulation		
1. Publication Title Massis Weekly	2. Publication Number 0 6 6 7 - 3 1 0	3. Filing Date Oct 28, 2006
4. Issue Frequency Weekly, except 2 weeks in August	5. Number of Issues Published Annually 50	6. Annual Subscription Price \$ 50.00
7. Complete Mailing Address of Known Office of Publication (Not printer) (Street, city, county, state, and ZIP+4) 1060 N. Allen Ave. Pasadena, CA 91104		Contact Person Telephone 626-797-7681
8. Complete Mailing Address of Headquarters or General Business Office of Publisher (Not printer) 1060 N. Allen Ave. Pasadena, CA 91104		
9. Full Names and Complete Mailing Addresses of Publisher, Editor, and Managing Editor (Do not leave blank)		
Publisher (Name and complete mailing address) SDHP - 1060 N. Allen Ave. Pasadena, CA 91104		
Editor (Name and complete mailing address) Dr. Arshag Kazanjian - 1060 N. Allen Ave. Pasadena, CA 91104		
Managing Editor (Name and complete mailing address) Vabe Atchabahian - 1060 N. Allen Ave. Pasadena, CA 91104		
10. Owner (Do not leave blank. If the publication is owned by a corporation, give the name and address of the corporation immediately followed by the names and addresses of all stockholders owning or holding 1 percent or more of the total amount of stock. If not owned by a corporation, give the names and addresses of the individual owners. If owned by a partnership or other unincorporated firm, give its name and address as well as those of each individual owner. If the publication is published by a nonprofit organization, give its name and address.)		
Full Name SDHP	Complete Mailing Address 1060 N. Allen Ave. Pasadena, CA 91104	
13. Publication Title Massis Weekly	14. Issue Date for Circulation Data Below Oct. 30, 2006	
15. Extent and Nature of Circulation		
Average No. Copies Each Issue During Preceding 12 Months		No. Copies of Single Issue Published Nearest to Filing Date
a. Total Number of Copies (Net press run)		
		3500
b. Paid and/or Requested Circulation		
(1) Paid/Requested Outside-County Mail Subscriptions Stated on Form 3541 (Include advertiser's proof and exchange copies)	123	123
(2) Paid In-County Subscriptions Stated on Form 3541 (Include advertiser's proof and exchange copies)	380	380
(3) Sales Through Dealers and Carriers, Street Vendors, Counter Sales, and Other Non-USPS Paid Distribution	2400	2400
(4) Other Classes Mailed Through the USPS	66	66
c. Total Paid and/or Requested Circulation (Sum of 15b.(1), (2), (3), and (4))		2969
d. Free Distribution by Mail (Samples, complimentary, and other free)		
(1) Outside-County as Stated on Form 3541	40	40
(2) In-County as Stated on Form 3541	35	35
(3) Other Classes Mailed Through the USPS		
e. Free Distribution Outside the Mail (Carriers or other means)		300
f. Total Free Distribution (Sum of 15d. and 15e.)		375
g. Total Distribution (Sum of 15c. and 15f.)		3344
h. Copies not Distributed		156
i. Total (Sum of 15g. and 15h.)		3500
j. Percent Paid and/or Requested Circulation (15c. divided by 15g. times 100)		
		88.7%
16. Publication of Statement of Ownership ☐ Publication required. Will be printed in the Nov. 4, 2006 issue of this publication. ☐ Publication not required.		
17. Signature and Title of Editor, Publisher, Business Manager, or Owner		Date Oct. 30, 2006

Հայաստան Համահայկական Հիմնադրամ 9-րդ Միջազգային Թելեթոն

Armenia

Գոհաբանություն Օր

Նոյեմբեր 23, 2006
KSCI-LA18 8am-8pm pst

Տեղեկության համար հեռաձայնել 1 800 888 8897

Կայքէջ www.armeniasfund.org

ArmeniaFund